

Міністерство освіти і науки України
Дніпровський державний аграрно-економічний університет
Факультет обліку і фінансів
Кафедра обліку, оподаткування та управління фінансово-економічною
безпекою

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ
В ЕКЗАМЕНАЦІЙНІЙ КОМІСІЇ:

В.о. завідувача кафедри,
к.е.н., доцент

_____ Ольга ГУБАРИК
« ____ » _____ 20__ р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему: Удосконалення обліково-аналітичного забезпечення розрахунків

з покупцями та замовниками підприємства

Освітньо-професійна програма «Облік і оподаткування»

Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

Здобувач
групи МгОП-23

Анатолій КОЗИЦІН

Науковий керівник
к.е.н., доцент

Ольга ОДНОШЕВНА

Дніпро – 2024

Форма № Н – 9.01
(затверджена наказом
МОН молоді та спорту

України

від 29 березня 2012 року №

384)

ДНІПРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет: Обліку і фінансів
Кафедра: Обліку, оподаткування та управління фінансово-економічною безпекою
Освітньо-професійна програма: «Облік і оподаткування»
Спеціальність: 071 «Облік і оподаткування»
Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. завідувача кафедри _____ Ольга ГУБАРИК

« _____ » _____ 202_ р.

ЗАВДАННЯ

Козицину Анатолію Миколайовичу

1. Тема роботи «Удосконалення обліково-аналітичного забезпечення розрахунків з покупцями та замовниками підприємства»

Науковий керівник роботи Одношевна Ольга Олександрівна, к.е.н., доцент

затверджені наказом по ДДАЕУ від «11» жовтня 2024 р. № 3407

2. Термін подання здобувачем роботи: – 10 грудня 2024 року.

3. Вихідні дані до роботи: Сукупність нормативно-правової бази, яка регулює ведення фінансово-господарської діяльності господарств в Україні, Податковий кодекс, національні положення, методичні рекомендації, періодичні видання, наукові підручники, а також результати діяльності у вигляді звітних даних приватного підприємства фізичної особи підприємця Рибачка Олександра Анатолійовича, м. Олександрія Кіровоградської області.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити). Теоретичний базис щодо ведення обліку та здійснення аналізу розрахунків з покупцями та замовниками. Сучасні стан розрахунків з покупцями і замовниками підприємства. Аналітичні засади розрахунків з покупцями і замовниками на підприємстві. Висновки. Список використаних джерел.

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень).

Структура тлумачення терміну «Дебіторська заборгованість». Теоретичний базис оцінки видів розрахунків з замовниками і покупцями в залежності від класифікації терміну давності заборгованості. Теоретичний базис облікової класифікації розрахунків. Теоретичний базис аналітичного підходу до оцінки рівня якості розрахунків. Динаміка

зміни сукупності активів і капіталу господарюючого суб'єкта в динаміці за 2019-2023 роки. Питома вага рівня дебіторської заборгованості господарства в загальній сукупності оборотних активів фірми в динаміці за 2019-2023 роки. Результати фінансово-господарської діяльності фірми в динаміці за 2019-2023 роки. Оцінка відносного рівня коефіцієнтів господарства через базові показники діяльності в динаміці. Структурна організація роботи ФОМ Рибак О.А. Критеріальний розподіл заборгованості від покупців і замовників в залежності від способів її виникнення в господарстві. Особливості ведення синтетичного та аналітичного обліку розрахунків з замовниками і покупцями у досліджуваному господарстві.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

7. Дата видачі завдання _____ березень 2024 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1	Теоретичний базис щодо ведення обліку та здійснення аналізу розрахунків з покупцями та замовниками	Березень 2024	
2	Сучасні стан розрахунків з покупцями і замовниками підприємства	Квітень 2024	
3	Аналітичні засади розрахунків з покупцями і замовниками на підприємстві	Травень 2024	
4	Реферат, вступ, список використаних джерел	Вересень 2024	
5	Висновки	Жовтень 2024	
6	Оформлення кваліфікаційної роботи	Листопад 2024	

Здобувач

_____ (підпис)

Анатолій КОЗИЦІН

_____ (власне ім'я, прізвище)

Науковий керівник

_____ (підпис)

Ольга ОДНОШЕВНА

_____ (власне ім'я, прізвище)

ЗМІСТ

РЕФЕРАТ	5
ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНИЙ БАЗИС ЩОДО ВЕДЕННЯ ОБЛІКУ ТА ЗДІЙСНЕННЯ АНАЛІЗУ РОЗРАХУНКІВ З ПОКУПЦЯМИ ТА ЗАМОВНИКАМИ	11
1.1. Сутність та економічний зміст розрахунків з покупцями та замовниками підприємства	11
1.2. Теоретико-облікові засади розрахунків з покупцями і замовниками	15
1.3. Роль аналітичного забезпечення в процесі управління дебіторською заборгованістю	18
Висновки до першого розділу	21
РОЗДІЛ 2. СУЧАСНІ СТАН РОЗРАХУНКІВ З ПОКУПЦЯМИ І ЗАМОВНИКАМИ ПІДПРИЄМСТВА	23
2.1. Оцінка результатів фінансово-господарської діяльності досліджуваного господарства	23
2.2. Організаційний аспект та практичний стан діловодства в господарстві	28
2.3. Практичний стан розрахунків з покупцями і замовниками господарства	29
2.4. Оптимізаційний інструментарій розрахунків з покупцями і замовниками на підприємстві	33
Висновки до другого розділу	37
РОЗДІЛ 3. АНАЛІТИЧНІ ЗАСАДИ РОЗРАХУНКІВ З ПОКУПЦЯМИ І ЗАМОВНИКАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ	40
3.1. Аналітико-методичне забезпечення розрахунків з покупцями і замовниками підприємства	40
3.2. Впровадження елементів прогнозного аналізу в процес	

розрахунків з постачальниками та замовниками підприємства	43
Висновки до третього розділу	44
ВИСНОВКИ	46
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	51

РЕФЕРАТ

Тема: «Удосконалення обліково-аналітичного забезпечення розрахунків з покупцями та замовниками підприємства».

Кваліфікаційна робота містить: 56 сторінок, 22 рисунки, 3 таблиці, 51 літературне джерело.

Об'єкт дослідження – особливості здійснення та відображення розрахунків з покупцями і замовниками на підприємстві.

Предмет дослідження – процеси здійснення розрахунків з дебіторами господарюючого суб'єкта, а також моделювання напрямів їх удосконалення.

Мета роботи – теоретико-практичне дослідження реалізації готової продукції покупцям та надання послуг замовникам підприємства, а також розробка напрямів удосконалення даної ділянки обліку.

Методи дослідження. Ряд загальнонаукових методів, таких як аналіз, синтез, моделювання, аналогія, а також спеціальна методика через групування та інформаційне забезпечення процесів розрахунку з покупцями і замовниками господарюючого суб'єкта.

Протягом виконання кваліфікаційної роботи був здійснений усесторонній аналіз теоретичних засад щодо процесу ведення обліку розрахунків з покупцями і замовниками господарства. Досліджено результати фінансово-господарської діяльності господарюючого суб'єкта – бази дослідження, а також практичні особливості обліку дебіторської заборгованості, в контексті чого були виявлені елементи, які потребують впровадження санаційних заходів за для підвищення рівня ефективності останніх. В розрізі чого було розроблено алгоритм оптимізації розрахунків з покупцями і замовниками підприємства, а також спроектована аналітична модель дебіторської заборгованості.

Результати впроваджені в діяльність фізичної особи підприємця Рибак Олександр Анатолійович.

КЛЮЧОВІ СЛОВА

**ПОКУПЦІ ТА ЗАМОВНИКИ, ДЕБІТОРСЬКА ЗАБОРГОВАНІСТЬ,
РОЗРАХУНКИ, АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ**

ABSTRACT

Topic: «Improvement of accounting and analytical provision of settlements with buyers and customers of the enterprise».

The qualification work contains: 56 pages, 22 figures, 3 table, 51 literary sources.

The object – peculiarities of making and displaying settlements with buyers and customers at the enterprise.

The subject of research – processes of making settlements with debtors of the business entity, as well as modeling directions for their improvement.

The purpose of the work – theoretical and practical research on the sale of finished products to customers and the provision of services to customers of the enterprise, as well as the development of directions for improving this area of accounting.

Research methods. A number of general scientific methods, such as analysis, synthesis, modeling, analogy, as well as a special technique through grouping and information provision of settlement processes with buyers and customers of the business entity.

In the course of the qualification work, a comprehensive analysis of the theoretical principles regarding the process of keeping records of payments with buyers and customers of the economy was carried out. The results of the financial and economic activity of the business entity were studied - the research base, as well as the practical features of accounting for receivables, in the context of which elements were identified that require the implementation of remedial measures to increase the level of efficiency of the latter. As a result, an algorithm for optimizing settlements with the company's buyers and customers was developed, as well as an analytical model of accounts receivable was designed.

The results are implemented in the activities of the individual entrepreneur Rybak Oleksandr Anatoliyovych.

KEYWORDS

**BUYERS AND CUSTOMERS, RECEIVABLES, CALCULATIONS,
ANALYTICAL SECURITY**

ВСТУП

Оцінюючи сучасні підходи, щодо оцінки сутності розрахунків з покупцями і замовниками (*далі ПіЗ*) доцільно підкреслити, що дана ділянка господарської діяльності полягає у систематизації та відображенні результатів договірної діяльності ряду підприємств. Зазначимо, що розрахунки з ПіЗ виступають складовою дебіторської заборгованості, що, в свою чергу є важливою ділянкою обліку, оскільки забезпечую процес надходження грошових коштів за реалізовану продукцію чи надані послуги контрагентам. Зазначимо, що розрахунки з ПіЗ – це в першу чергу, облікове відображення сум, які ті мають зобов'язання сплатити за надані послуги чи реалізовану продукцію в розрізі укладених раніше договорів або контрактних забезпечень.

Слід підкреслити, що дослідження особливостей обліку дебіторської заборгованості висвітлили у свої працях такі вчені і науковці, як Бутинець Ф.Ф., Буряк, К. Ю., Мокроусова, О. О., Ураков, Д. В., Бутрій, Д. І., Глушко А.Д., Пиріг Я.М., Лоханова, Н.О., Сиротенко, Н.А., Переста, Юрій та багато інших. Також зазначимо, що Національне положення стандарт бухгалтерського обліку № 10 «Дебіторська заборгованість» вагомим чином висвітлює вимоги та особливості здійснення розрахунків з ПіЗ протягом своєї господарської діяльності. З огляду на широкий масив інформації, щодо особливостей здійснення розрахунків з ПіЗ, слід констатувати, що обрана тема виступає доволі актуальним аспектом, дослідженням якого займаються багато науковців і практиків, тому доцільно вважати цю тему актуальною та продовжити подальше її дослідження.

Метою виконання кваліфікаційної роботи є суцільне дослідження рівня дебіторської заборгованості на підприємстві, зокрема розрахунки з покупцями і замовниками, а також розробка конкретних оптимізаційних заходів за для підвищення рівня ефективності ведення даної ділянки обліку.

Для виконання поставленої мети доцільно поставити та виконати ряд важливих завдань, зокрема:

- оцінити теоретичний базис щодо сутності розрахунків з покупцями і замовниками підприємства, а також особливості ведення обліку даної ділянки;
- оцінити засади аналізу здійснення розрахунків з покупцями і замовниками;
- провести детальний аналіз результатів фінансово-господарської діяльності ФОП Рибак Олександр Анатолійович;
- оцінити практичні аспекти роботи бухгалтерської служби підприємства, а також дослідити особливості ведення обліку розрахунків з ПіЗ;
- розробити практичні рекомендації, які дозволять підвищити рівень ефективності розрахунків з покупцями і замовниками господарства;
- побудувати аналітичну модель оптимізації розрахунків з ПіЗ господарства.

З огляду на представлені завдання, слід виділити, що предметом в даній кваліфікаційній роботі виступають обліково-аналітичні процеси реалізації готової продукції, а також надання послуг контрагентам господарюючого суб'єкта.

Об'єктом являється безпосередня оцінка рівня якості та результативності здійснення обліку та аналізу розрахунків з ПіЗ господарюючого суб'єкта.

Методами для виконання проєкту за обраною тематикою є аналіз, моделювання, збір інформації, аналогія та інші.

Виконання кваліфікаційного проєкту здійснюється на базі результатів діяльності ФОП Рибак Олександр Анатолійович, основним видом діяльності є безпосередня реалізація комп'ютерної техніки, а також надання послуг з її ремонту. З огляду на це, був проведений ґрунтовний аналіз особливостей діяльності обраного господарюючого суб'єкта, який дозволив побудувати

ряд оптимізаційних заходів. Так науковою новизною є оновлені підходи до тлумачення категорії розрахунки з ПіЗ особливостей здійснення обліку та проведення аналізу в даній категорії:

- *вперше:*

- сформований дашборт розрахунків з покупцями і замовниками підприємства у табличному і графічному вираженні.

- *удосконалено:*

- сформована деталізація аналітичного обліку рахунку 361 «Розрахунки з вітчизняними покупцями і замовниками» для підприємства;

- розроблений антикризовий інструментарій підвищення рівня ефективності погашення дебіторської заборгованості;

- розрахована аналітична модель індексу управління дебіторською заборгованістю підприємства;

- розрахована модель інкасації заборгованості з покупцями і замовниками фірми

- *набуло подальшого розвитку:*

- Запропоновано власне тлумачення поняттю «Оптимізаційний інструментарій розрахунків з покупцями і замовниками» - це доволі важливий елемент фінансового управління господарюючим суб'єктом, який покликаний допомогти підвищити рівень ефективності розрахунків з покупцями і замовниками через скорочення термінів оплати заборгованості, а також забезпечення стабільного грошового потоку та грошового обороту в господарюючому суб'єкті.

Слід зазначити, що ряд запропонованих рекомендацій може бути актуальним та використаним для впровадження у діяльність вітчизняних комерційних підприємств, операційною діяльністю яких є реалізація продукції та надання послуг.

Публікації. Найбільш важливі наукові напрацювання представлені у фаховій статті у журналі, який відноситься до категорії Б: Одношевна О.О. Козицин А.М. Оптимізація обліково-аналітичного забезпечення та контроль

розрахунків з дебіторами. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: «Економіка і менеджмент». Випуск № 60, 2024р.

Інші наукові здобутки представлені у вигляді тез доповідей на наукових конференціях: Козицин А.М. Оптимізація рівня організації обліку дебіторської заборгованості на підприємстві. Матеріали VII Всеукраїнської інтернет-конференції «Облік, аудит, оподаткування та звітність у системі забезпечення економічної стійкості підприємств». 9-10 травня 2024 р. – Дніпро. С. 28-30.

Одношевна О.О., Козицин А.М. Аналітичні підходи до оптимізації рівня дебіторської заборгованості. Матеріали II Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Обліково-фінансове, інформаційне та мовно-комунікаційне забезпечення сталого розвитку аграрного сектору економіки: проблеми, пріоритети, перспективи», 30-31 жовтня 2024р. м. Дніпро. С. 85-87.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНИЙ БАЗИС ЩОДО ВЕДЕННЯ ОБЛІКУ ТА ЗДІЙСНЕННЯ АНАЛІЗУ РОЗРАХУНКІВ З ПОКУПЦЯМИ ТА ЗАМОВНИКАМИ

1.1. Сутність та економічний зміст розрахунків з покупцями та замовниками підприємства

Оцінюючи сутність та економічний зміст розрахунків з покупцями і замовниками підприємства (*далі ПіЗ*) слід підкреслити, що це по суті дебіторська заборгованість господарюючого суб'єкта, а точніше вагомий її елемент. Так, на думку Юрія Переста економічний зміст дебіторської заборгованості є: «Полягає в забезпеченні руху коштів між підприємством і його контрагентами (покупцями або замовниками), що виникає в процесі продажу товарів, надання послуг або виконання робіт» [32].

В той же час Непомняца І. П. говорить, що розрахунки з ПіЗ: «Цей процес є частиною загальної фінансової діяльності підприємства і включає операції, пов'язані з обліком дебіторської заборгованості, контролем своєчасності платежів та управлінням грошовими потоками» [29].

Лоханова, Н.О.; Сиротенко, Н.А. дебіторську заборгованість висвітлюють наступним чином: «Виникає, коли товари або послуги реалізовані на умовах відстроченого платежу, тобто коли покупці або замовники зобов'язані сплатити гроші в майбутньому» [19].

В свою чергу Котович О.В. про дебіторську заборгованість говорить так: «Вона є важливим елементом обігових активів підприємства, від стану якої залежить фінансова стійкість» [17].

Гнатюк Алла і Макух Тамара про розрахунки з ПіЗ говорять наступним чином: «Ефективне управління розрахунками передбачає моніторинг термінів оплати, управління дебіторською заборгованістю, а також застосування фінансових інструментів для зменшення ризиків неплатежів, наприклад, факторинг або страхування кредитних ризиків» [11].

Спираючись на різноманітність тверджень, визначень і тлумачень, щодо дебіторської заборгованості, пропонуємо побудовану структуру сутності дебіторської заборгованості (рис. 1.1).

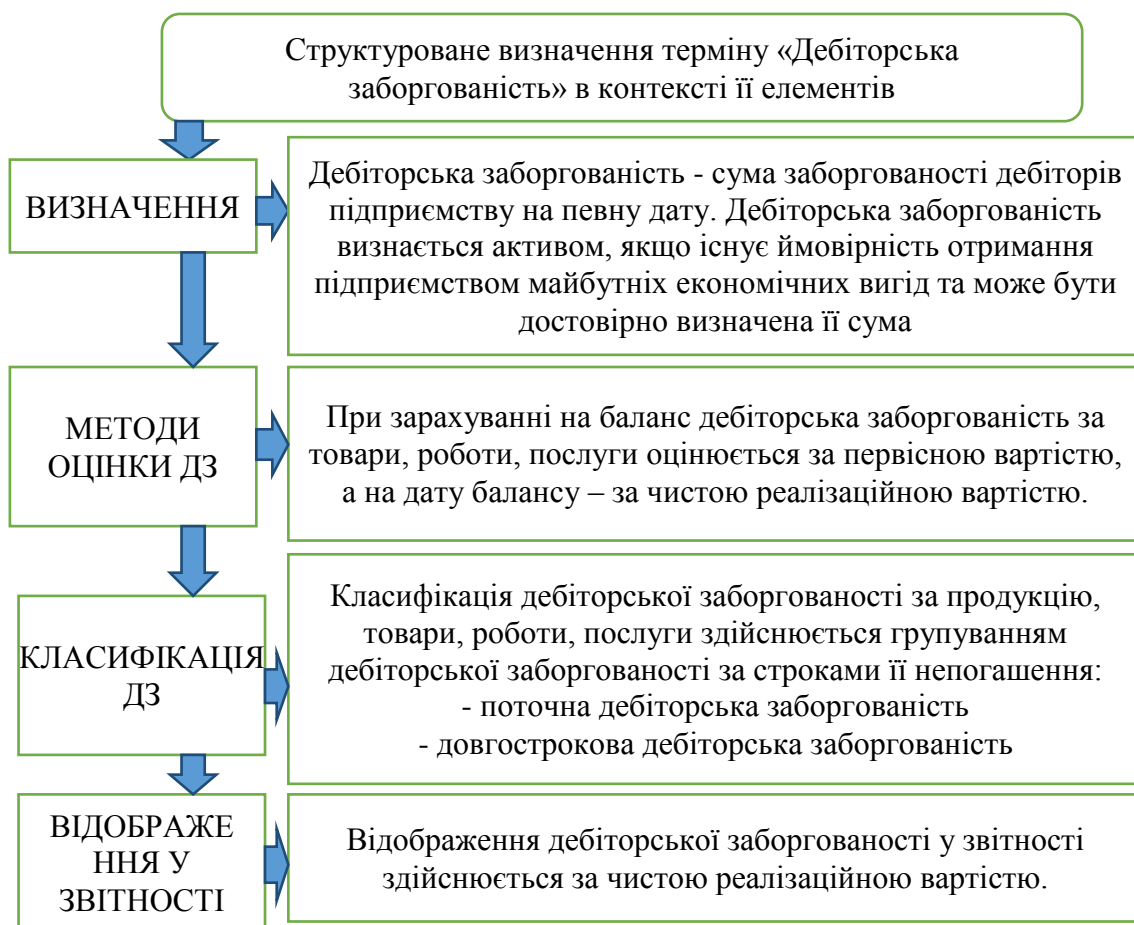

Рис. 1.1. Сформована структура тлумачення терміну «Дебіторська заборгованість»

Результати оцінки рисунку 1.1. свідчать про доволі розгалужене тлумачення терміну «Дебіторська заборгованість», яке включає різні підходи до її оцінки. Так, на думку Дубини Д.Г.: «Всі операції з покупцями та замовниками відображаються у фінансових звітах, таких як баланс (дебіторська заборгованість) та звіт про прибутки і збитки (дохід від реалізації). Це важливо для оцінки фінансового стану підприємства» [13].

В той же час, про сутність розрахунків з ПіЗ Глушко, А.Д. та Пиріг, Я.М. говорять наступним чином: «Своєчасне отримання платежів від покупців забезпечує підприємству ліквідність і можливість продовжувати

операційну діяльність, тому контроль за оборотністю дебіторської заборгованості є ключовим фактором управління грошовими потоками» [13].

Для більш точного та усестороннього відображення сутності дебіторської заборгованості та розрахунків з ПіЗ зокрема, пропонуємо сформований концепт базових понять в даній ділянці обліку (рис.1.2).

Рис. 1.2. Сформована базова структура сутності, поняття та змісту дебіторської заборгованості

Оцінюючи дані рисунку 1.2., доречно виділити думку Бутрій Д.І. щодо сутності поняття розрахунків з ПіЗ господарюючого суб'єкта: «Розрахунки з

покупцями та замовниками є критично важливою частиною фінансового управління, яка впливає на загальну платоспроможність, стійкість підприємства та його здатність підтримувати постійну операційну діяльність» [13].

Зважаючи на специфіку здійснення фінансово-господарської діяльності окремо взятого господарюючого суб'єкта, слід підкреслити, що такий об'єкт може стикатись із такими явищами, як монетарна заборгованість ПіЗ та немонетарна, тобто товарна заборгованість ПіЗ за товари чи можливо послуги. Для більш якісного представлення тлумачення за обраною позицією, пропонуємо сформувану схему розподілу заборгованості на монетарну і немонетарну (рис. 1.3).

Рис. 1.3. Сформована схема розподілу заборгованості за підвидами

Продовжуючи дослідження сутності розрахунків з ПіЗ, слід виділити думку Візіренка С. В. та Іваніцького К. В., які стверджують, що: «Розрахунки з контрагентами мають динамічний характер, а тому потребують постійного

контролю і впливу з боку управлінського персоналу у загальній системі менеджменту підприємства» [8].

Глушко А.Д. у своїй праці пише наступне: «Дебіторська заборгованість з покупцями та замовниками виникає при реалізації підприємством товарів (робіт, послуг) на умовах відстрочки платежу» [9].

Зарудна Наталія у своїй роботі описує розрахунки з ПіЗ висвітлює так: «Підприємство виготовляє продукцію, котра потрібна не лише йому самому, а й комусь іншому. Готова продукція, отримана з виробництва, реалізовується покупцям, з котрими виникають розрахунки» [15].

Загалом слід констатувати, що процес розрахунків з ПіЗ досить розгалужене поняття, безліч авторів, практиків, а також науковців наводять своє тлумачення даному терміну, з огляду на особливості діяльності господарюючого суб'єкта або на науковий кут зору того чи іншого автора.

Зробивши доволі широкий огляд літератури, вважаємо за доцільне представити власне тлумачення поняття розрахунки з ПіЗ. Зокрема «Розрахунки з покупцями і замовниками» - це економічне явище, яке виникає в результаті виконання зобов'язань за раніше укладеними договорами, в результаті чого відбувся факт відвантаження продукції чи надання послуг і як результат зарахування коштів на поточний рахунок підприємства-постачальника.

1.2. Теоретико-облікові засади розрахунків з покупцями і замовниками

Оцінюючи теоретичні підходи, а також засади до оцінки обліку розрахунків з ПіЗ, слід відзначити, що ця ділянка обліку вважається однією із найголовніших аспектів здійснення фінансово-господарської діяльності. Оскільки від правильності, точності, а також своєчасності відображення в бухгалтерському обліку господарюючого суб'єкта операцій по зарахуванню коштів від контрагентів, залежить правильність підсумку від операційної

діяльності господарства в цілому. Теоретичні засади обліку розрахунків з ПiЗ виступає доволі дискусійним питанням у багатьох вчених, науковців та практиків. Зокрема, Шигун М.М. про облік розрахунків з ПiЗ говорить так: «Основні принципи, методи та процедури, що застосовуються в бухгалтерському обліку для відображення взаємовідносин між підприємством і його контрагентами (покупцями та замовниками)» [50].

Також автор наголошує, що: «Розрахунки з покупцями і замовниками включають у себе організаційні та методологічні підходи до документування, обліку та аналізу операцій з постачання товарів, робіт або послуг» [50].

Слід відзначити, що базові поняття, засади, а також нормативно-правові рамки у нас в країні чітко регламентовані чинним законодавством. Зокрема, основним документом, від якого відштовхується кожний бухгалтер в процесі здійснення обліку розрахунків з ПiЗ є Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», а також НПСБО № 10 «Дебіторська заборгованість», «Цивільний кодекс України», Методичні рекомендації та ін. Спираючись на положення, які представлені у перелічених вище нормативно-правових актах, заборгованість слід поділяти наступним чином (рис. 1.4).

Рис. 1.4. Теоретичний базис оцінки видів розрахунків з ПіЗ в залежності від класифікації терміну давності заборгованості

Оцінюючи нормативно-правові вимоги, які трактують для науковців і практиків чинні законодавчі акти, доцільно відмітити думку Чебанової Н.В., яка говорить про види заборгованості наступним чином: «Поточна дебіторська заборгованість: заборгованість, яка очікується до погашення протягом року» [48]. В той же час: «Довгострокова дебіторська заборгованість: очікується до погашення протягом періоду більше одного року» [48].

Ткачук, Л. М. пропонує робити оцінку заборгованості так: «Оцінка дебіторської заборгованості: проводиться на дату балансу з урахуванням її реальної вартості (з використанням коефіцієнтів зменшення вартості або резервів)» [44].

Спираючись на думки різних авторів та науковців, пропонуємо власну сформовану класифікацію розрахунків з ПіЗ (рис. 1.5).

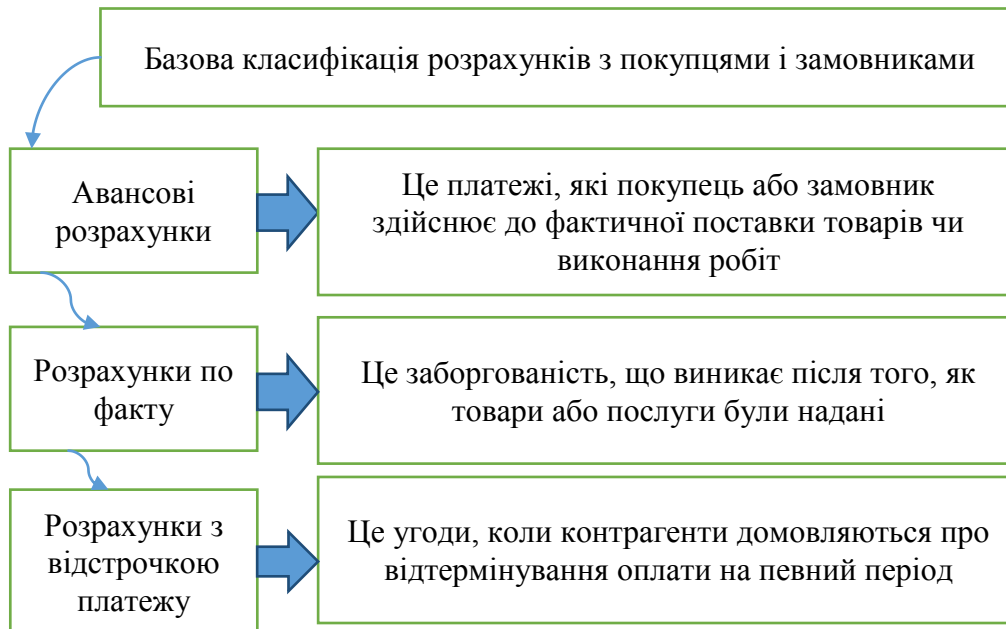

Рис. 1.5. Теоретичний базис облікової класифікації розрахунків з ПіЗ

Облік розрахунків з ПіЗ включає в себе методику, за яким вони відображаються. Так, Хвіст В.В. пропонує розподіляти методи реєстрації та списання заборгованості за 2 категоріями: «Метод прямого списання:

дебіторська заборгованість списується безпосередньо в момент визнання її безнадійною» [46].

Також автор висвітлює інший метод: «Резервний метод: створюється резерв сумнівних боргів на основі оцінки ймовірних збитків» [46].

Стрижак А.І. надає оцінку розрахункам з ПіЗ наступним чином: «Теоретико-облікові засади розрахунків з покупцями та замовниками мають важливе значення для забезпечення точного відображення фінансових результатів підприємства» [46]. Також ці розрахунки: «Вони допомагають контролювати платежі, аналізувати дебіторську заборгованість та мінімізувати фінансові ризики» [46].

З огляду на представлений вище матеріал, слід зазначити, що теоретичні підходи до оцінки рівня якості обліку розрахунків з ПіЗ – це широке поняття, яке в першу чергу, спирається на вимоги чинних нормативних актів, зокрема рахунки, на яких мають відобразатись дані розрахунки, документальний масив, способи відображення, а також способи списання заборгованості, яка виникла у контрагентів господарства перед ним.

1.3. Роль аналітичного забезпечення в процесі управління дебіторською заборгованістю

Оцінюючи теоретико-аналітичні аспекти, щодо процесу розрахунків з ПіЗ, слід відзначити, що він має доволі ґрунтовний вплив на загальну ефективність ведення обліку дебіторської заборгованості окремо взятого господарюючого суб'єкта. Роль аналізу розрахункових операцій дуже важко переоцінити, адже слід відмітити, що від глибини та ретельності його здійснення залежить рівень якості прийнятих управлінських рішень в подальшому.

Вважаємо за доцільне представити основні показники, які дають можливість проводити аналіз рівня повноти та своєчасності розрахунків з ПіЗ (рис. 1.6). Теоретичний базис аналітичного масиву рівня дебіторської заборгованості включає оцінку часу погашення дебіторської заборгованості, коефіцієнт оборотності ДЗ, коефіцієнт співвідношення дебіторської і кредиторської заборгованості, а також частка питомої ваги рівня заборгованості в складі оборотних та необоротних активів.

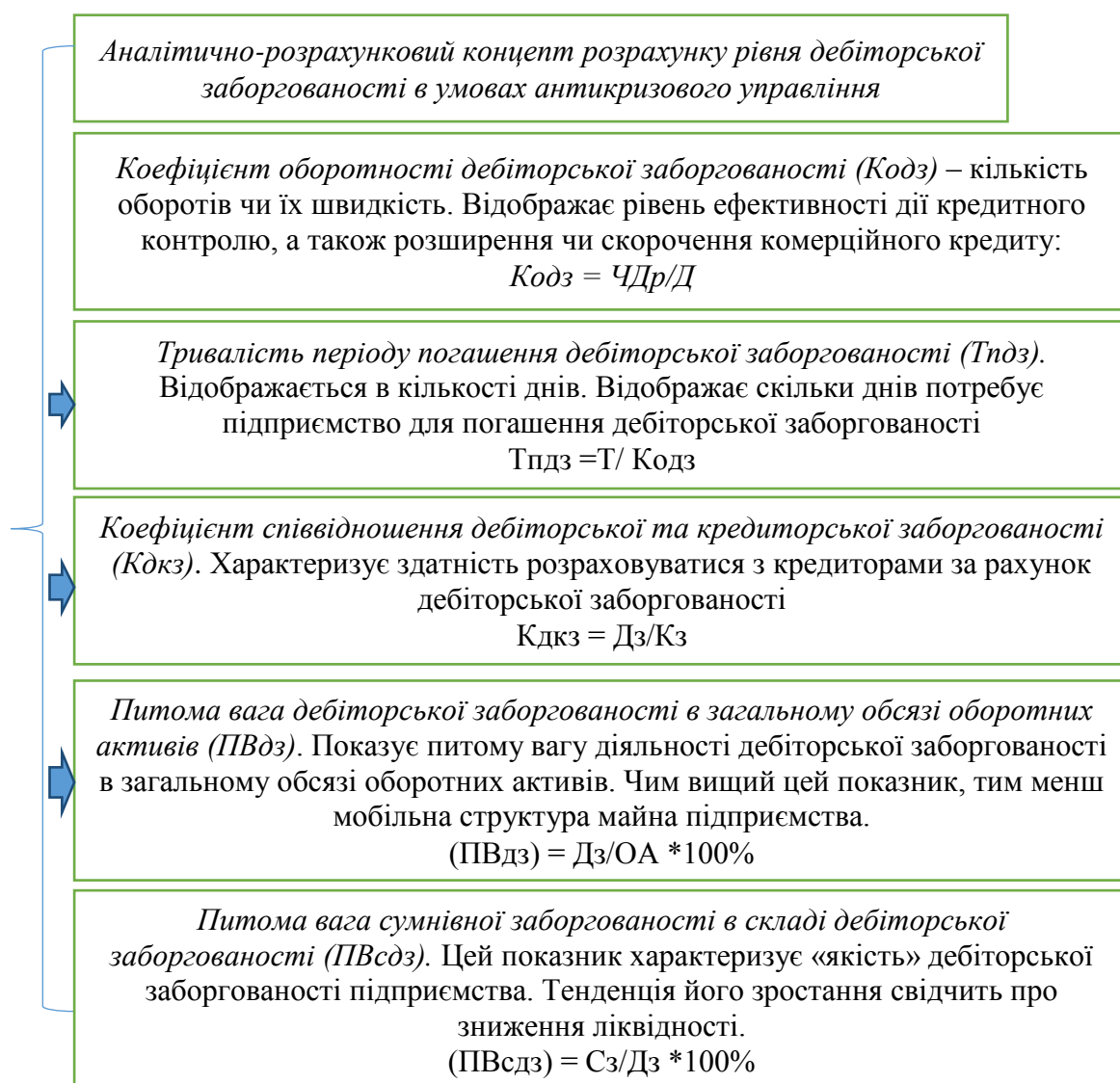

Рис. 1.6. Теоретичний базис аналітичного підходу до оцінки рівня якості розрахунків з ПіЗ

Дані рисунку 1.6. дають можливість здійснювати ретельний та ґрунтовний аналіз кількості та тривалості погашення заборгованості

господарюючого суб'єкта, а також здійснювати управління рівнем розрахунків з ПіЗ.

На думку Михальчук Б.Б. роль аналізу в управлінні заборгованістю висвітлює наступним чином: «Полягає у забезпеченні ефективного контролю за розрахунками з покупцями та замовниками, мінімізації ризиків неплатежів і покращенні фінансової стійкості підприємства. Аналіз дебіторської заборгованості дозволяє виявляти проблемні зони в розрахунках і приймати обґрунтовані управлінські рішення» [22].

Слід також відмітити, що оптимальне управління процесом розрахунків з ПіЗ передбачає, в першу чергу, здійснення аналізу даної ділянки господарювання. В той же час, підкреслимо, що саме якісно здійснений аналіз дозволяє розробити кроки антикризового управління господарством. Розроблений алгоритм такого виду аналізу представлений на рисунку 1.7.

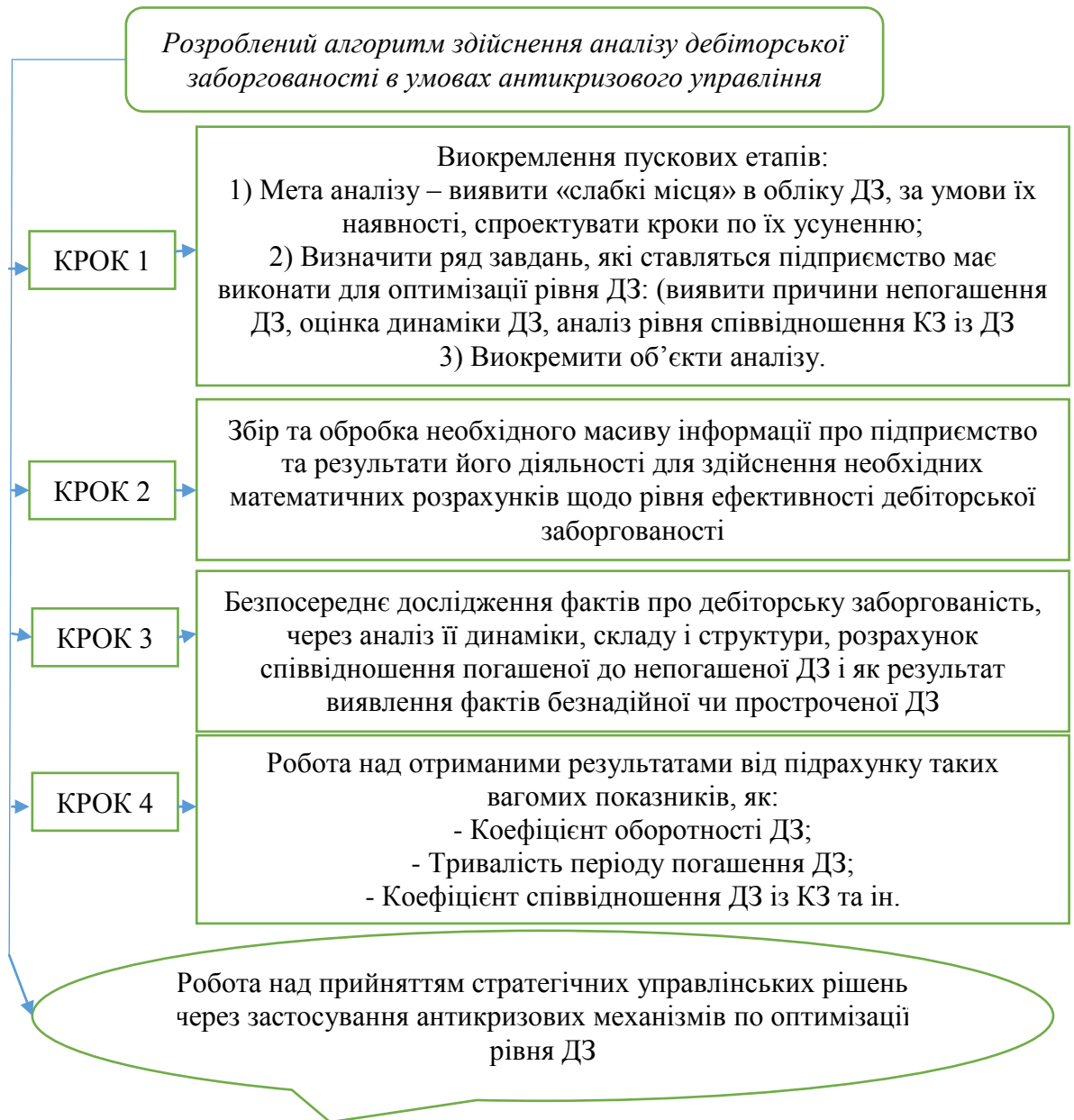

Рис. 1.7. Побудований алгоритм прийняття якісних управлінських рішень через аналіз розрахунків з ПіЗ

Результати представлені на рисунку відображають процес прийняття рішень стосовно зміни робочого процесу з контрагентами включає декілька кроків. Зокрема, це безпосередній збір інформації про дебіторів, аналіз рівня їх заборгованості перед господарством. Також оптимальне забезпечення розрахунків з ПіЗ включає факторний аналіз процесу виникнення заборгованості, а саме що саме стало причиною довгострокової заборгованості чи взагалі неплатежів і як результат підрахунок обсягів

безнадійної заборгованості, а також підрахунок необхідного резерву сумнівних боргів.

Підводячи підсумки за даним підрозділом, доцільно підкреслити, що доволі складно переоцінити позитивну роль аналітичного забезпечення на управлінський аспект розрахунків з ПіЗ. Оскільки саме вчасний, якісний та усесторонній аналіз дозволить своєчасно виявити недоброчесних покупців, які не сплачують за своїми рахунками або роблять це несвоєчасно чи не в повному обсязі. В той же час, аналіз управління даними розрахунками дозволяє сформувавши базу ПіЗ таким чином, щоб потім розуміти, яку кількість сировини та потужностей необхідно закупити і налагодити, щоб забезпечити виробництво такого обсягу готової продукції чи надання послуг, який би був оптимальним для існуючої бази ПіЗ.

Висновки до першого розділу

Оцінюючи сутність та економічний зміст розрахунків з покупцями і замовниками підприємства (*далі ПіЗ*) слід підкреслити, що це по суті дебіторська заборгованість господарюючого суб'єкта, а точніше вагомий її елемент. Зважаючи на специфіку здійснення фінансово-господарської діяльності окремо взятого господарюючого суб'єкта, слід підкреслити, що такий об'єкт може стикатись із такими явищами, як монетарна заборгованість ПіЗ та немонетарна, тобто товарна заборгованість ПіЗ за товари чи можливо послуги.

Оцінюючи теоретичні підходи, а також засади до оцінки обліку розрахунків з ПіЗ, слід відзначити, що ця ділянка обліку вважається однією із найголовніших аспектів здійснення фінансово-господарської діяльності. Оскільки від правильності, точності, а також своєчасності відображення в бухгалтерському обліку господарюючого суб'єкта операцій по зарахуванню коштів від контрагентів, залежить правильність підсумку від операційної

діяльності господарства в цілому. Теоретичні засади обліку розрахунків з ПіЗ виступає доволі дискусійним питанням у багатьох вчених, науковців та практиків.

З огляду на представлений вище матеріал, слід зазначити, що теоретичні підходи до оцінки рівня якості обліку розрахунків з ПіЗ – це широке поняття, яке в першу чергу, спирається на вимоги чинних нормативних актів, зокрема рахунки, на яких мають відображатись дані розрахунки, документальний масив, способи відображення, а також способи списання заборгованості, яка виникла у контрагентів господарства перед ним.

Оцінюючи теоретико-аналітичні аспекти, щодо процесу розрахунків з ПіЗ, слід відзначити, що він має доволі ґрунтовний вплив на загальну ефективність ведення обліку дебіторської заборгованості окремо взятого господарюючого суб'єкта. Роль аналізу розрахункових операцій дуже важко переоцінити, адже слід відмітити, що від глибини та ретельності його здійснення залежить рівень якості прийнятих управлінських рішень в подальшому.

Слід відмітити, що саме вчасний, якісний та усесторонній аналіз дозволить своєчасно виявити недоброчесних покупців, які не сплачують за своїми рахунками або роблять це несвоєчасно чи не в повному обсязі. В той же час, аналіз управління даними розрахунками дозволяє сформуванню бази ПіЗ таким чином, щоб потім розуміти, яку кількість сировини та потужностей необхідно закупити і налагодити, щоб забезпечити виробництво такого обсягу готової продукції чи надання послуг, який би був оптимальним для існуючої бази ПіЗ.

РОЗДІЛ 2. СУЧАСНІ СТАН РОЗРАХУНКІВ З ПОКУПЦЯМИ І ЗАМОВНИКАМИ ПІДПРИЄМСТВА

2.1. Оцінка результатів фінансово-господарської діяльності досліджуваного господарства

Фундаментальний аналіз за обраною темою кваліфікаційної роботи здійснений на базі приватного підприємства ФОП Рибак Олександр Анатолійович. Дане господарство зареєстроване і функціонує в Україні Кіровоградської області, місто Олександрія, проспект Соборний, буд. 101, офіс 107. Слід відмітити, що специфіка діяльності обраного господарства добре підходить під обрану тему, оскільки безпосередня діяльність фірми пов'язана з реалізацією продукції та наданням послуг. Згідно реєстрації коду КВЕД підприємство займається:

- 47.41 – торгівля комп'ютерною технікою, зокрема роздрібний продаж комп'ютерів, ноутбуків, програмним забезпеченням, а також периферійним обладнанням;

- 95.11 – ремонт комп'ютерного та периферійного обладнання, а також офісної техніки;

- 95.12 – ремонт засобів налагодження телекомунікаційного обладнання;

- 62.09 – інші види діяльності пов'язані з діяльністю в області інформаційних технологій.

Провівши ґрунтовну оцінку обраного господарюючого суб'єкта, а також номенклатури ПіЗ, які є клієнтами даної фірми, було з'ясовано, що місто Олександрія доволі мале і перелік Продавців аналогічної продукції та послуг в цьому місті доволі обмежений. Було також з'ясовано, що обрана фірма обслуговує не тільки приватних ПіЗ, а також є постачальником у державні комунальні заклади, такі, як школи, ліцеї та інші державні заклади.

Власником та директором даної фірми є Рибак Олександр Анатолійович, який заснував цю фірму ще лютому 2007 року. Протягом усього періоду діяльності господарство напрацювало доволі розгалужену базу оборотних та необоротних активів. Незважаючи, що дії чинного законодавства звільняють фізичних осіб підприємців від необхідності складання і подання фінансової звітності, дане господарство через свою розгалужену базу веде управлінську звітність, що дозволило провести сукупний аналіз його діяльності. Так, структура майна та капіталу фірми в динаміці представлена на рисунку 2.1.

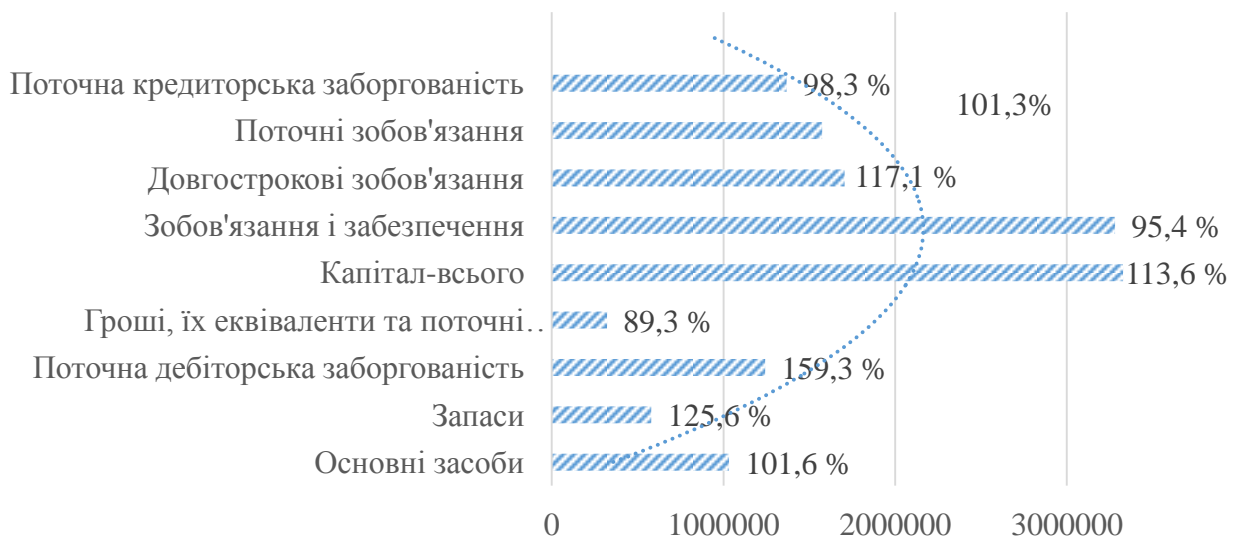

Рис. 2.1. Динаміка зміни сукупності активів і капіталу господарюючого суб'єкта в динаміці за 2019-2023 роки

Результати діяльності в розрізі зміни вартості активів та капіталу фірми свідчать, що станом на 2023 рік в порівнянні із 2019 роком, господарство має невеликий але приріст за такими важливими, як капітал на 13,6%, запаси на 25,6%, а також по основних засобах на 1,3%. Така зміна свідчить про стабільну роботу компанії, навіть, не зважаючи на такий складний час. Поряд з цим має місце несуттєве збільшення по зобов'язаннях фірми, але також в межах, які не несуть суттєвої шкоди для господарства. Єдиним негативним аспектом в даному аналізі є ріст рівня поточної дебіторської заборгованості майже на 60%. Даний факт свідчить про несвоечасність сплати заборгованості ПіЗ чи не повне погашення заборгованості.

З огляду на представлений вище аналіз пропонуємо розрахувати питому вагу саме дебіторської заборгованості господарства в питомій вазі оборотних активів фірми (рис. 2.2).

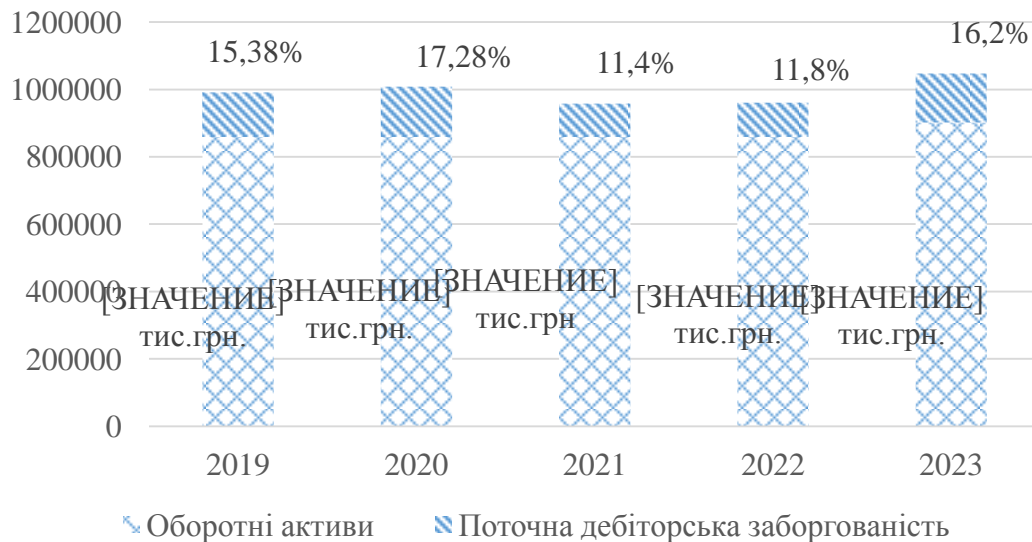

Рис. 2.2. Питома вага рівня дебіторської заборгованості господарства в загальній сукупності оборотних активів фірми в динаміці за 2019-2023 роки

Аналіз рисунку 2.2. свідчить про невелике зростання рівня поточної дебіторської заборгованості в загальній сукупності 0,8% в 2023 році в порівнянні із 2019 роком. Загалом дані представленого графіку відображають доволі оптимальний рівень дебіторської заборгованості фірми і загальній структурі запасів.

Наступним елементом аналізу діяльності фірми вважаємо за доцільне оцінити фінансові результати господарської діяльності фірми, в розрізі оцінки рівня зміни динаміки підсумкових показників господарства. Графічне відображення розрахунку рівня базових для досліджуваного господарства показників представлено на рисунку 2.3.

Графічне відображення рівня виручки від реалізації продукції та надання послуг, рівень їх собівартості, фінансовий результат до оподаткування, а також безпосередній рівень сплаченого податку та чистого прибутку в динаміці мають доволі стабільні значення. В той же час, слід відмітити падіння рівня продаж у 2022 році в порівнянні з іншими

операційним роками. Такий результат має місце через початок воєнних дій в країні та стрімке падіння стійкості економіки.

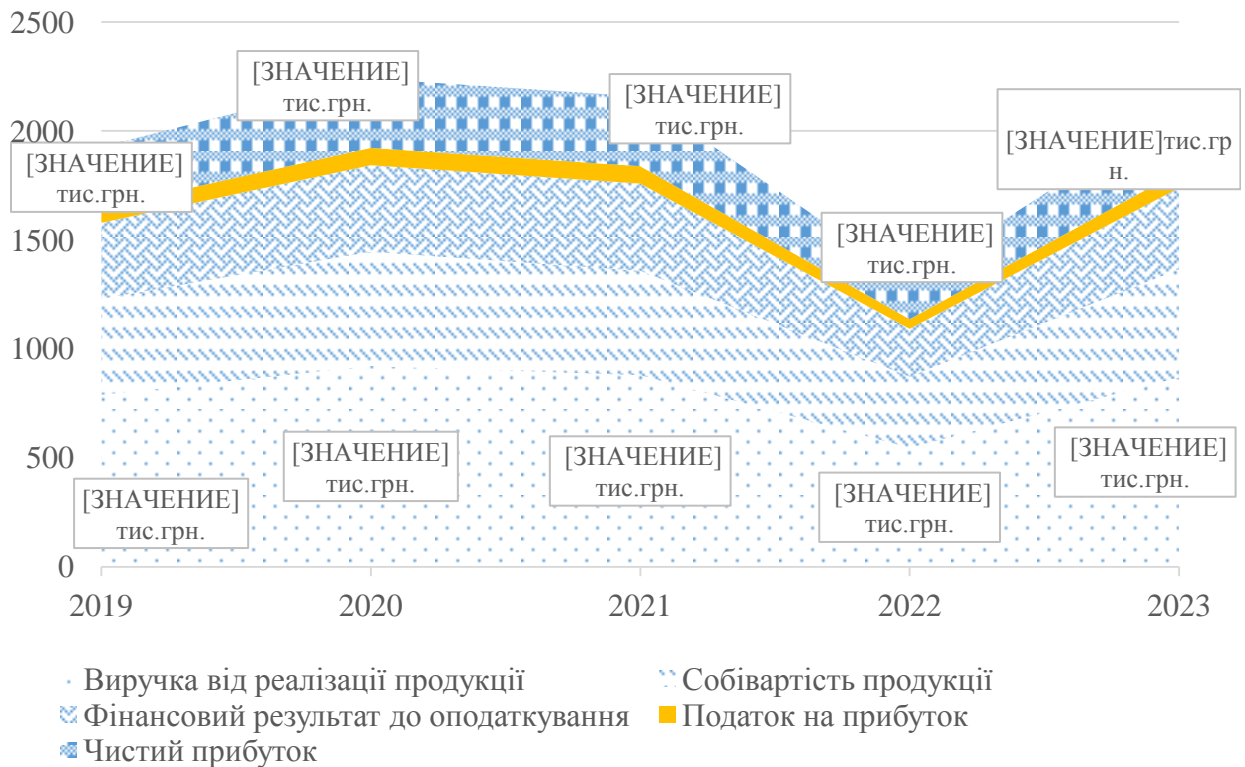

Рис. 2.3. Результати фінансово-господарської діяльності фірми в динаміці за 2019-2023 роки

Результати представленого аналізу відображають доволі високий рівень прибутковості досліджуваної фірми. Так у 2023 році рівень виручки від реалізації продукції та надання послуг становить 869,3 тис. грн, а рівень чистого прибутку складає 298,4 тис. грн. Отже бачимо, що за результатами діяльності за останні 5 років, фірма стабільно мала прибутки, що свідчить, про задовільний рівень автономії та ліквідності організації. Також слід підкреслити здоровий рівень питомої ваги собівартості готової продукції та наданих послуг в загальній сукупності виручки від реалізації. З огляду на це пропонуємо зробити комплексний аналіз базових для операційної та стратегічної діяльності показників фірми (рис. 2.4).

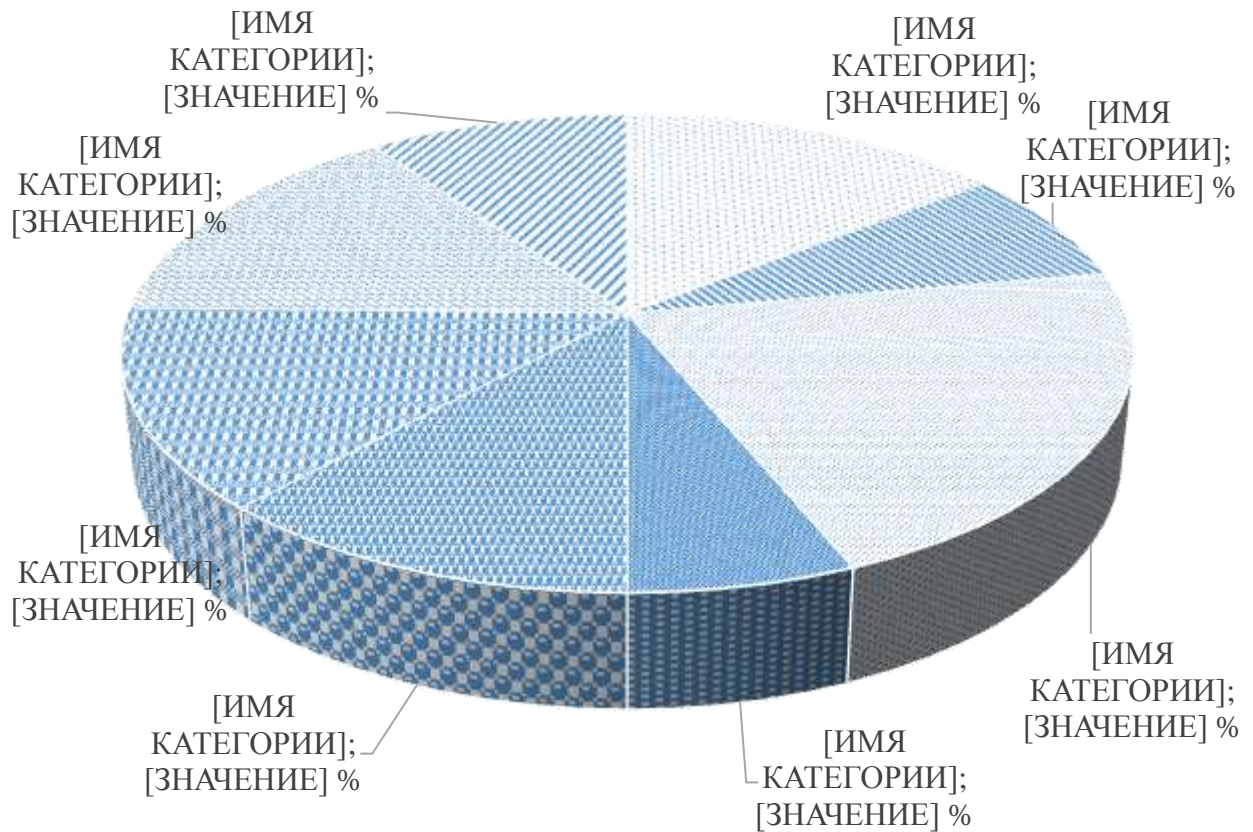

Рис. 2.4. Оцінка відносного рівня коефіцієнтів господарства через базові показники діяльності в динаміці

Оцінка представлених на рисунку 2.4. відносних показників свідчать про доволі прибуткові значення, оскільки мають місце зростання по таких значеннях, як коефіцієнт автономії на 24,48 %. В той же час спостерігаємо скорочення значення по таких від'ємних для діяльності господарства коефіцієнтах, зокрема накопичення амортизації 15,7%, рівня фінансового ризику на 46,3%, рівня концентрації залученого капіталу у загальній вартості на 33,07%, а також мінімальне зростання довгострокового залучення позикових коштів лише на 2,33%.

Оцінивши загальну сукупність результативних показників діяльності досліджуваної фірми, доречно зазначити, що за рахунок низького рівня конкуренції, дане господарство отримує стабільно високі прибутки та має доволі великий оборот обігових коштів, оскільки надає сервісні послуги великій кількості споживачів, як приватного, так і державного сектору. Для більш детальної оцінки діяльності фірми в розрізі обраної теми пропонуємо дослідження бухгалтерського спектру господарства.

2.2. Організаційний аспект та практичний стан діловодства в господарстві

Особливості ведення фінансово-господарської діяльності обраного підприємства головним чином пов'язані зі спектром реалізації комп'ютерної техніки, а також похідних засобів. В той же час, господарство активно реалізує свої сервісні послуги, як приватним особам, так і комерційним і державним організаціям. Слід підкреслити, що господарство закриває великий масив питань інформаційного характеру всього міста Олександрія. З огляду на це, пропонуємо сформовану структуру діяльності ФОП Рибак О.А. (рис. 2.5).

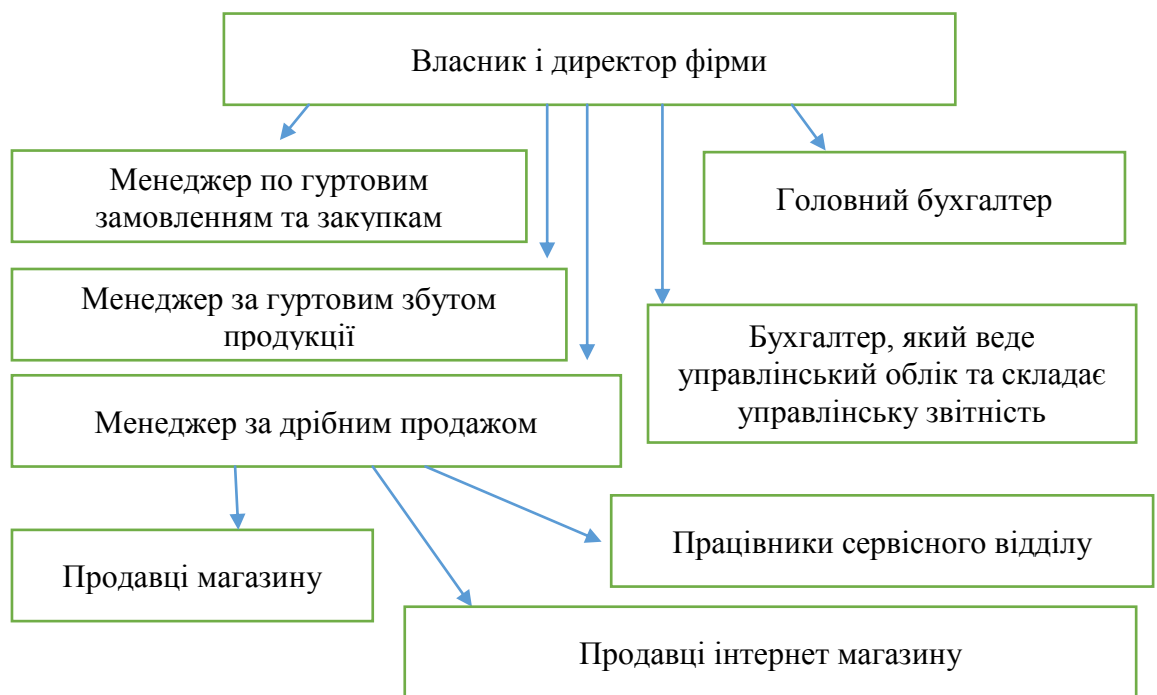

Рис. 2.5. Структурна організація роботи ФОМ Рибак О.А.

Дані рисунку 2.5. свідчать, що господарство має доволі розгалужений масив працівників і відділів. Зокрема досить налагоджена система гуртових закупок та гуртових продажів, за цю ділянку несе відповідальність менеджер за гуртовими закупками, якому підпорядковуються продавці магазину та інтернет магазину. Поряд з цим на підприємстві працює менеджер по збуту, як гуртової, так і роздрібною продукції, якому також підпорядковуються

продавці магазинів. Також слід відмітити, що господарство активно займається реалізацією послуг, тому на підприємстві організований сервісний відділ, що включає працівників, які безпосередньо займаються ремонтом комп'ютерної техніки, офісного приладдя, а також установкою та обслуговуванням програмного забезпечення.

Оцінки структури діяльності господарюючого суб'єкта свідчить про те, що господарство в повній мірі забезпечена необхідною кількістю працівників, які повною мірою закривають питання щодо закупівлі і подальшої реалізації продукції та надання сервісних послуг. Слід також підкреслити, що згідно чинного законодавства ФОПи не зобов'язані складати і подавати фінансову звітність, але через доволі розширений спектр товарів і послуг керівництвом було прийнято рішення про ведення управлінського обліку та складання внутрішньогосподарської (управлінської) звітності. Даний підхід дає можливість своєчасно вносити корективи до операційної діяльності, а також приймати стратегічні рішення, щодо подальшого управління господарством.

2.3. Практичний стан розрахунків з покупцями і замовниками господарства

Система організації бухгалтерського обліку в господарстві побудована таким чином, який гармонійно поєднує результати синтетичного та аналітичного обліку. Розрахунки з ПіЗ не є виключенням, оскільки на підприємстві здійснюють точне відображення кожної господарської операції. Зазначимо, що саме чіткий підхід до ведення даної ділянки обліку дає можливість точно і правильно відобразити рівень дебіторської заборгованості господарства. Зокрема, чітко контролювати її статус від поточної і довгострокової до безнадійної. Спираючись на специфіку ведення

господарської діяльності фірмою, пропонуємо критеріальний розподіл варіантів виникнення заборгованості ПіЗ перед підприємством.

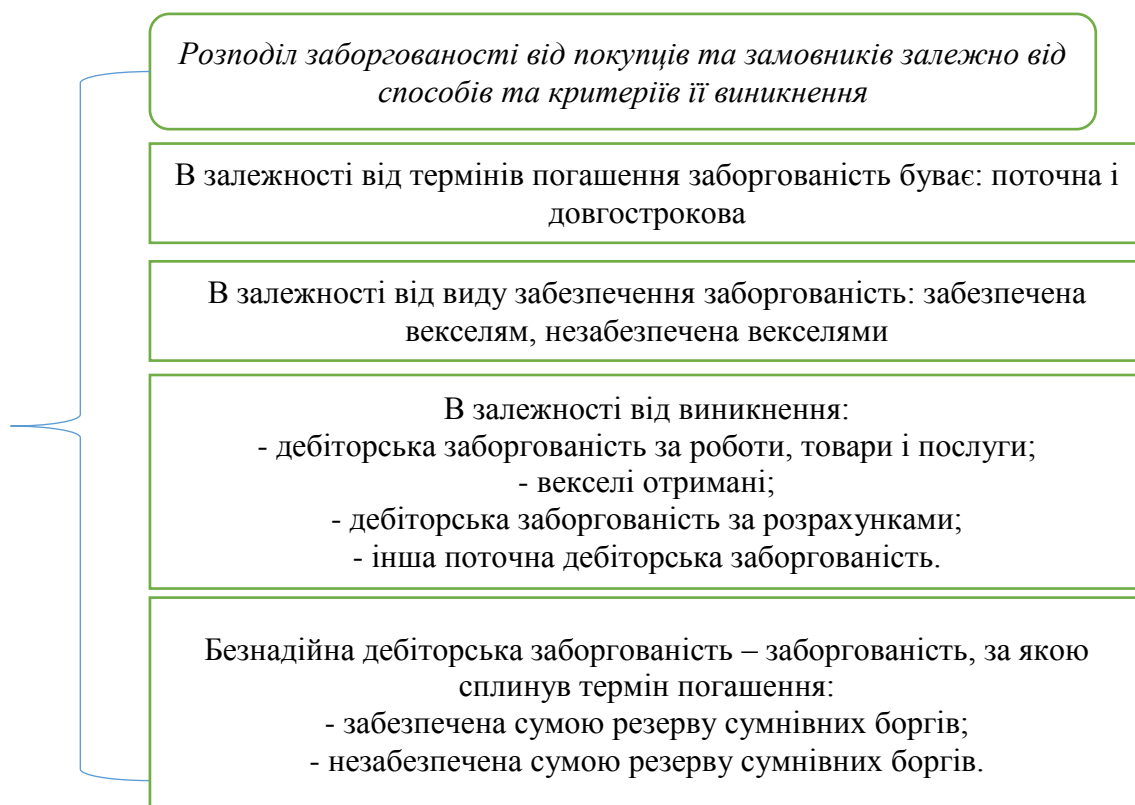

Рис. 2.6. Критеріальний розподіл заборгованості від покупців і замовників в залежності від способів її виникнення в господарстві

Оцінюючи практичний стан діяльності досліджуваного господарства, підкреслимо, що безпосередній синтетичний облік розрахунків з ПіЗ ведеться на рахунку 36 «Розрахунки з покупцями і замовниками» в розрізі субрахунків. На даному рахунку обліковується загальна сума заборгованості покупців і замовників перед підприємством, обсяг оборотів підприємства по розрахунках з ПіЗ, а також підсумкове сальдо на початок звітної та наступної звітної періоду. Для більш зручного сприйняття специфіки фактичного ведення обліку розрахунків з ПіЗ фірми, пропонуємо, згрупований концепт основного облікового масиву операцій та документального забезпечення стану розрахунків з ПіЗ, який представлений на рисунку 2.7.

Рис. 2.7. Особливості ведення синтетичного та аналітичного обліку розрахунків з ПіЗ у досліджуваному господарстві

Оцінюючи рисунок 2.7. слід підкреслити, що основним кореспондуючим рахунком при розрахунках з ПіЗ виступає рахунок 36 «розрахунки з покупцями і замовниками». Даний рахунок активний, балансовий. За дебетом рахунку відбувається безпосереднє відвантаження готової продукції чи надання конкретного виду послуг. За кредитом рахунку відображається оплата суми заборгованості ПіЗ підприємства. Підкреслимо, що у досліджуваному господарстві вагома частина реалізованих послуг присвячена саме наданню сервісної допомоги при обслуговуванні програмного забезпечення чи безпосередньої комп'ютерної техніки, яку реалізує фірма і не тільки.

Наступним етапом оцінки практичного стану ведення обліку розрахунків з ПіЗ фірми є оцінка стану, коли недоброчесні ПіЗ не сплачують рахунки за своїми зобов'язаннями. В такому випадку сума дебіторської заборгованості переходить в категорію безнадійної. Безпосередня процедура списання дебіторської заборгованості господарством представлена на рисунку 2.8.

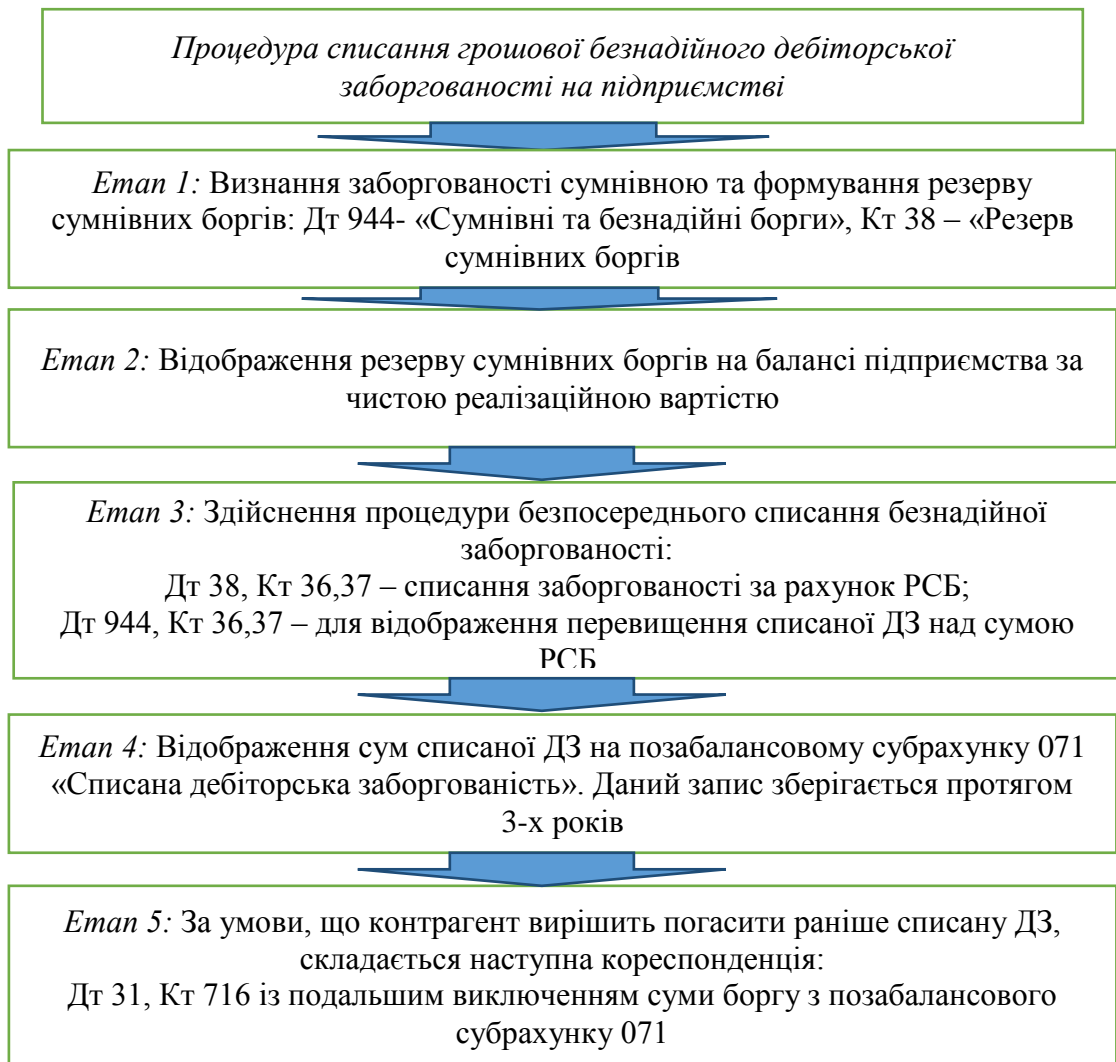

Рис. 2.8. Процедурні етапи списання дебіторської заборгованості у випадку визнання її безнадійною

Загалом проаналізувавши специфіку щодо ведення фінансово-господарської діяльності досліджуваного господарюючого суб'єкта, слід підкреслити, що воно здійснює свою діяльність із усестороннім дотриманням вимог чинного законодавства. В якості «слабких місць» доцільно відмітити

низький рівень якості управлінської звітності, яка була б корисною для діяльності загалом.

2.4. Оптимізаційний інструментарій розрахунків з покупцями і замовниками на підприємстві

Підходячи ґрунтовно до оцінки рівня способів, повноти та специфіки розрахунків з ПіЗ ФОП Рибак О.А., доцільно підкреслити, що дане підприємство вимагає розробки і впровадження додаткового оптимізаційного інструментарію. З огляду на це пропонуємо власне тлумачення поняттю «Оптимізаційний інструментарій розрахунків з покупцями і замовниками» - це доволі важливий елемент фінансового управління господарюючим суб'єктом, який покликаний допомогти підвищити рівень ефективності розрахунків з покупцями і замовниками через скорочення термінів оплати заборгованості, а також забезпечення стабільного грошового потоку та грошового обороту в господарюючому суб'єкті.

Оскільки досліджуване підприємство спеціалізується реалізації товарів і послуг сучасного інформаційного характеру. Тому для оптимізації процесу обліку розрахунків з ПіЗ підприємства пропонуємо до впровадження електронний додаток дашборт, який за допомогою спеціальних блоків розподілить види дебіторської заборгованості, відсортує ПіЗ господарства, терміни виникнення заборгованості, обсяги погашення та ін.

Слід також звернути увагу, що елементи аналогії електронного додатку дашборт вміщує у собі продукт Microsoft у вигляді програми, Excel. Тому для початку пропонуємо господарству спроектований дашборт за допомогою додатку Excel, який слугуватиме інструментом візуалізації поставок продукції та надання послуг, а також обсягів і термінів погашення заборгованості (Табл. 2.1.).

Таблиця 2.1

Сформований дашборд розрахунків з покупцями і замовниками підприємства у табличному і графічному вираженні

Контрагент	Сума покупки	Дата відвантаження	Сума оплати	Сума боргу	Кінцевий термін погашення боргу	Дата формування дашборту
ФОП Сотник Ірина Василівна	15200	05.05.2024	5000	10200	04.08.2024	31.10.2024
ФОП Іванчук Тетяна Валеріївна	5900	08.06.2024	5900	-	-	31.10.2024
ФОП Берховський Іван Ігоррович	28964	05.07.2024	14500	14464	05.10.2024	31.10.2024
ФОП Кас'янова Ольга Олексіївна	35680	27.07.2024	15800	19880	26.07.2025	31.10.2024
ПП "Спектр"	85900	05.10.2024	79300	6600	04.10.2024	31.10.2024
ПП ТОВ "Малятко"	36700	30.10.2024	20000	16700	29.04.2024	31.10.2024
<i>Всього</i>	<i>208344</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>67844</i>	<i>-</i>	<i>31.10.2024</i>

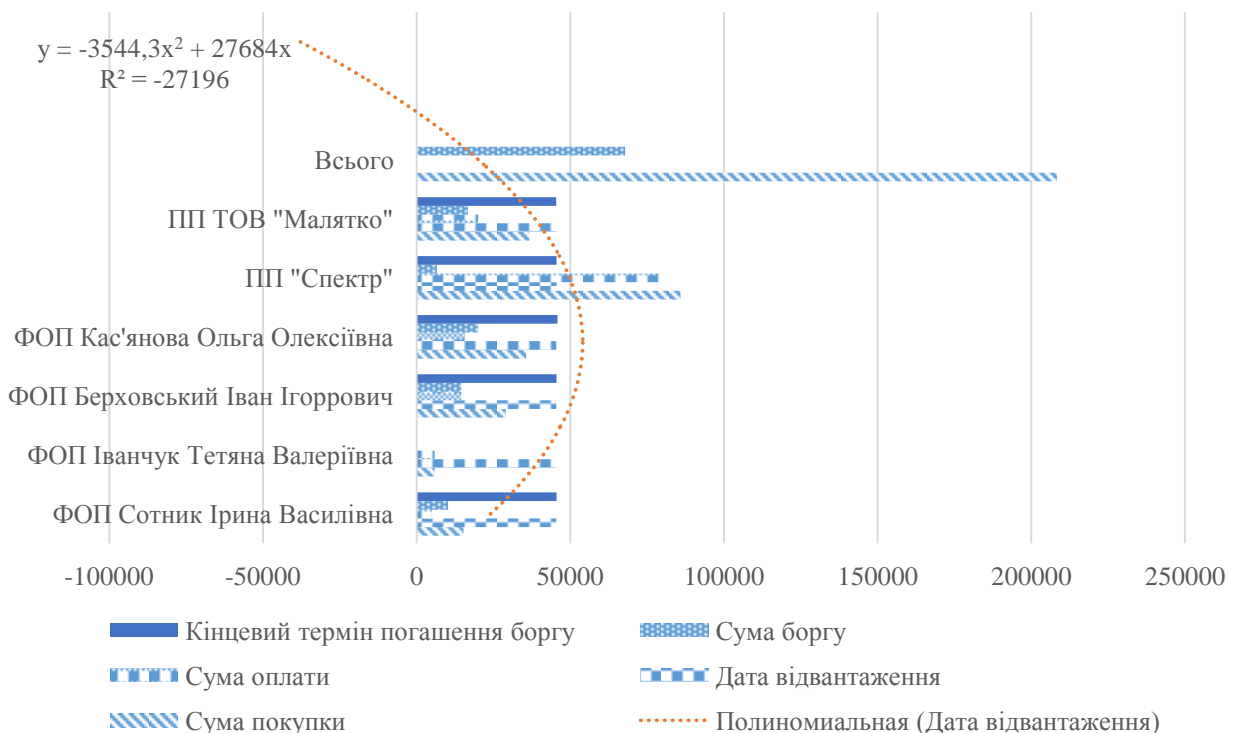

Рис. 2.9. Сформоване аналітико-графічне відображення дашборту розрахунків з ПіЗ на підприємстві

Вважаємо, що постійна аналітика та візуалізація видів, обсягів та асортименту продукції, яка підлягає реалізації, а також обсягу безпосередньо замовлених послуг, дозволить господарству своєчасно відстежувати факту несплати рахунків, затримки оплати по виставлених рахунках і таким чином виявляти недоброчесних ПіЗ.

Як і будь яке вітчизняне підприємство в нашій країні сьогодні може зіткнутись із кризовими станами, що негативним чином може впливати на кінцеві результати діяльності. Тому пропонуємо для досліджуваного господарюючого суб'єкта розроблений оптимізаційний інструментарій рівня дебіторської заборгованості господарства (рис. 2.10).

Рис. 2.10. Розроблений антикризовий інструментарій підвищення рівня ефективності погашення дебіторської заборгованості

Представлений на рисунку 2.10. покроковий механізм детально висвітлює інструктивні елементи, які відображають, що саме має виконати керівний склад господарства за для виводу підприємства з кризових станів, а також елементи профілактичного забезпечення, щоб не опинитись у кризі в майбутньому.

Слід підкреслити, що операційною, а отже головною діяльністю досліджуваного господарства є безпосередній продаж готової продукції, а саме масиву комп'ютерної техніки із подальшим її сервісним обслуговуванням чи звичайним наданням професійних послуг на сторону. З огляду на це, вважаємо, що суттєва деталізація всього цього процесу дозволить підвищувати рівень ефективності взаємодії ФОП Рибак О.М. зі своїми контрагентами. З приводу цього пропонуємо розроблену деталізацію аналітики рахунка 361 «Розрахунки з вітчизняними покупцями і замовниками» (Рис. 2.11).

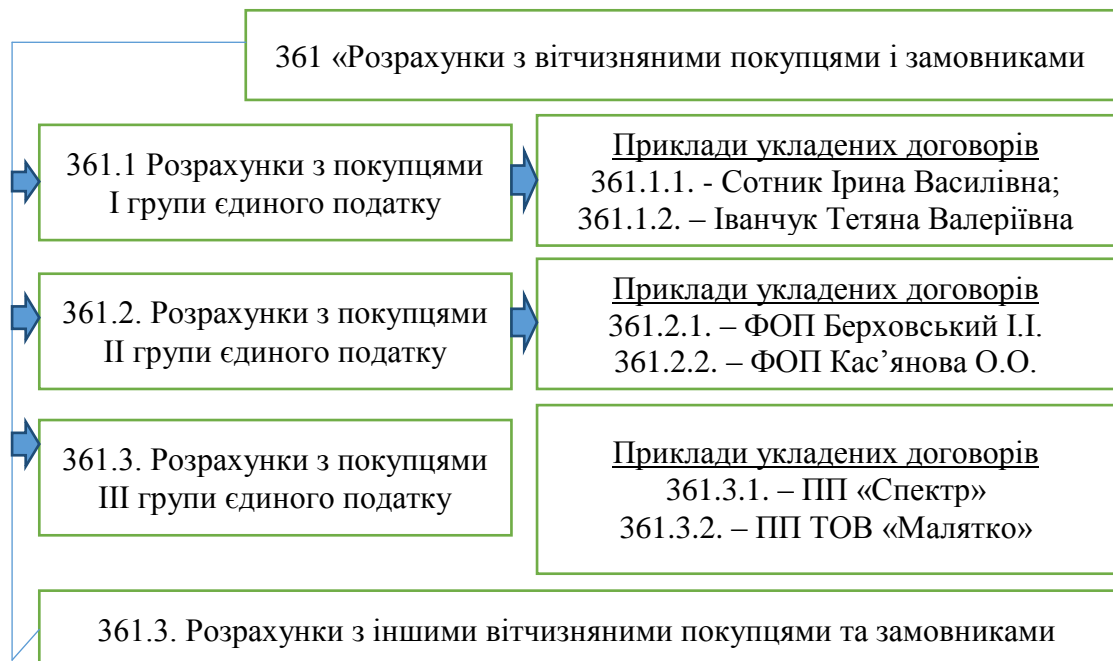

Рис. 2.11. Сформована деталізація аналітики рахунка 361 «Розрахунки з вітчизняними покупцями і замовниками»

Вважаємо, що сформована деталізація аналітичного обліку рахунка 361 «Розрахунки з вітчизняними покупцями і замовниками», дозволить досліджуваній фірмі здійснювати свою операційну діяльність більш

ефективно, своєчасно і детально відображати процеси реалізації товарів чи конкретного виду послуг. Також слід підкреслити, що детальна аналітика, яка висвітлюватиметься в дашборті фірми дозволить виявити факти затримки платежів по рахунках та своєчасно вжити необхідних санаційних заходів, що підвищать ефективність ведення фінансово-господарської діяльності та максимізувати рівень кінцевого прибутку без непередбачуваних випадків несплати за виставленими рахунками.

Висновки до другого розділу

Фундаментальний аналіз за обраною темою кваліфікаційної роботи здійснений на базі приватного підприємства ФОП Рибак Олександр Анатолійович. Дане господарство зареєстроване і функціонує в Україні Кіровоградської області, місто Олександрія, проспект Соборний, буд. 101, офіс 107. Слід відмітити, що специфіка діяльності обраного господарства добре підходить під обрану тему, оскільки безпосередня діяльність фірми пов'язана з реалізацією продукції та наданням послуг. Згідно реєстрації коду КВЕД підприємство займається.

Результати діяльності в розрізі зміни вартості активів та капіталу фірми свідчать, що станом на 2023 рік в порівнянні із 2019 роком, господарство має невеликий але приріст за такими важливими, як капітал на 13,6%, запаси на 25,6%, а також по основних засобах на 1,3%. Така зміна свідчить про стабільну роботу компанії, навіть, не зважаючи на такий складний час. Поряд з цим має місце несуттєве збільшення по зобов'язаннях фірми, але також в межах, які не несуть суттєвої шкоди для господарства. Єдиним негативним аспектом в даному аналізі є ріст рівня поточної дебіторської заборгованості майже на 60%. Даний факт свідчить про несвоєчасність сплати заборгованості ПІЗ чи не повне погашення заборгованості.

Представлений в роботі аналіз відображає доволі високий рівень прибутковості досліджуваної фірми. Так у 2023 році рівень виручки від реалізації продукції та надання послуг становить 869,3 тис. грн, а рівень чистого прибутку складає 298,4 тис. грн. Отже бачимо, що за результатами діяльності за останні 5 років, фірма стабільно мала прибутки, що свідчить, про задовільний рівень автономії та ліквідності організації. Також слід підкреслити здоровий рівень питомої ваги собівартості готової продукції та наданих послуг в загальній сукупності виручки від реалізації.

Господарство має доволі розгалужений масив працівників і відділів. Зокрема досить налагоджена система гуртових закупок та гуртових продажів, за цю ділянку несе відповідальність менеджер за гуртовими закупками, якому підпорядковуються продавці магазину та інтернет магазину. Поряд з цим на підприємстві працює менеджер по збуту, як гуртової, так і роздрібною продукції, якому також підпорядковуються продавці магазинів. Також слід відмітити, що господарство активно займається реалізацією послуг, тому на підприємстві організований сервісний відділ, що включає працівників, які безпосередньо займаються ремонтом комп'ютерної техніки, офісного приладдя, а також установкою та обслуговуванням програмного забезпечення.

Основним кореспондуючим рахунком при розрахунках з ПіЗ виступає рахунок 36 «розрахунки з покупцями і замовниками». Даний рахунок активний, балансовий. За дебетом рахунку відбувається безпосереднє відвантаження готової продукції чи надання конкретного виду послуг. За кредитом рахунку відображається оплата суми заборгованості ПіЗ підприємства. Підкреслимо, що у досліджуваному господарстві вагома частина реалізованих послуг присвячена саме наданню сервісної допомоги при обслуговуванні програмного забезпечення чи безпосередньої комп'ютерної техніки, яку реалізує фірма і не тільки.

Оскільки досліджуване підприємство спеціалізується реалізації товарів і послуг сучасного інформаційного характеру. Тому для оптимізації процесу

обліку розрахунків з ПіЗ підприємства пропонуємо до впровадження електронний додаток дашборт, який за допомогою спеціальних блоків розподілить види дебіторської заборгованості, відсортує ПіЗ господарства, терміни виникнення заборгованості, обсяги погашення та ін. Слід також звернути увагу, що елементи аналогії електронного додатку дашборт вміщує у собі продукт Microsoft у вигляді програми, Excel. Тому для початку пропонуємо господарству спроектований дашборт за допомогою додатку Excel, який слугуватиме інструментом візуалізації поставок продукції та надання послуг, а також обсягів і термінів погашення заборгованості.

Як і будь яке вітчизняне підприємство в нашій країні сьогодні може зіткнутись із кризовими станами, що негативним чином може впливати на кінцеві результати діяльності. Тому пропонуємо для досліджуваного господарюючого суб'єкта розроблений оптимізаційний інструментарій рівня дебіторської заборгованості господарства. Представлений в роботі покроковий механізм детально висвітлює інструктивні елементи, які відображають, що саме має виконати керівний склад господарства за для виводу підприємства з кризових станів, а також елементи профілактичного забезпечення, щоб не опинитись у кризі в майбутньому.

Сформована деталізація аналітичного обліку рахунку 361 «Розрахунки з вітчизняними покупцями і замовниками», дозволить досліджуваній фірмі здійснювати свою операційну діяльність більш ефективно, своєчасно і детально відображати процеси реалізації товарів чи конкретного виду послуг. Також слід підкреслити, що детальна аналітика, яка висвітлюватиметься в дашборті фірми дозволить виявити факти затримки платежів по рахунках та своєчасно вжити необхідних санаційних заходів, що підвищать ефективність ведення фінансово-господарської діяльності та максимізувати рівень кінцевого прибутку без непередбачуваних випадків несплати за виставленими рахунками.

РОЗДІЛ 3. АНАЛІТИЧНІ ЗАСАДИ РОЗРАХУНКІВ З ПОКУПЦЯМИ І ЗАМОВНИКАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ

3.1. Аналітико-методичне забезпечення розрахунків з покупцями і замовниками підприємства

Оцінюючи результати діяльності господарства – бази дослідження, які представлені в попередніх розділах, слід підкреслити, що саме дебіторська заборгованість в розрізі розрахунків з ПіЗ виступає базовим та ґрунтовним важелем його операційної діяльності. Пропонуємо більш детально розібратись із аналітико-методичним забезпеченням розрахунків з ПіЗ, яке представлено у таблиці 3.1.

Таблиця 3.1

Структура аналітико-методичного забезпечення розрахунків з покупцями і замовниками господарства

№ з/п	Аналітичний критерій	Сутність
<i>Методичне забезпечення</i>		
1.	Оцінка платоспроможності покупців і замовників	Використання таких методів, як фінансовий розрахунок, через визначення ліквідності, платоспроможності та рентабельності ПіЗ
2.	Класифікація покупців і замовників	Категоріальний розподіл ПіЗ за групами
3.	Моделювання системи прогнозу	Побудова моделей, які дозволять спрогнозувати обсяги і види заборгованості ПіЗ в майбутньому
<i>Інформаційно-аналітичне забезпечення</i>		
1.	Дашборт	Електронний додаток візуалізації дебіторської заборгованості господарства
2.	Автоматизація обліку і звітності в розрізі її видів	Налагоджена система електронного документообігу та електронного офісу в процесі здійснення діяльності
3.	Аналіз причин несплати за рахунками	Виявлення причин та обставин несплати по рахункам через використання різного роду моніторингових систем
<i>Аналіз ефективності розрахунків з ПіЗ підприємства</i>		
1.	Діагностика витрат на адміністрування заборгованості	Оцінка та вивчення сукупності витрат, понесених на управлінські заходи щодо оптимізації рівня заборгованості
2.	Коефіцієнт оборотності заборгованості	Підрахунок термінів, протягом яких заборгованість буде погашено

Підходячи більш ґрунтовно до аналізу рівня заборгованості ПіЗ перед досліджуваним господарством, доцільно оцінити сукупний масив активного потенціалу фірми, в розрізі їх оборотності. Тому пропонуємо проаналізувати

питому частку розрахунків саме із ПіЗ фірми в загальній сукупності її активів та зобов'язань (рис.3.1).

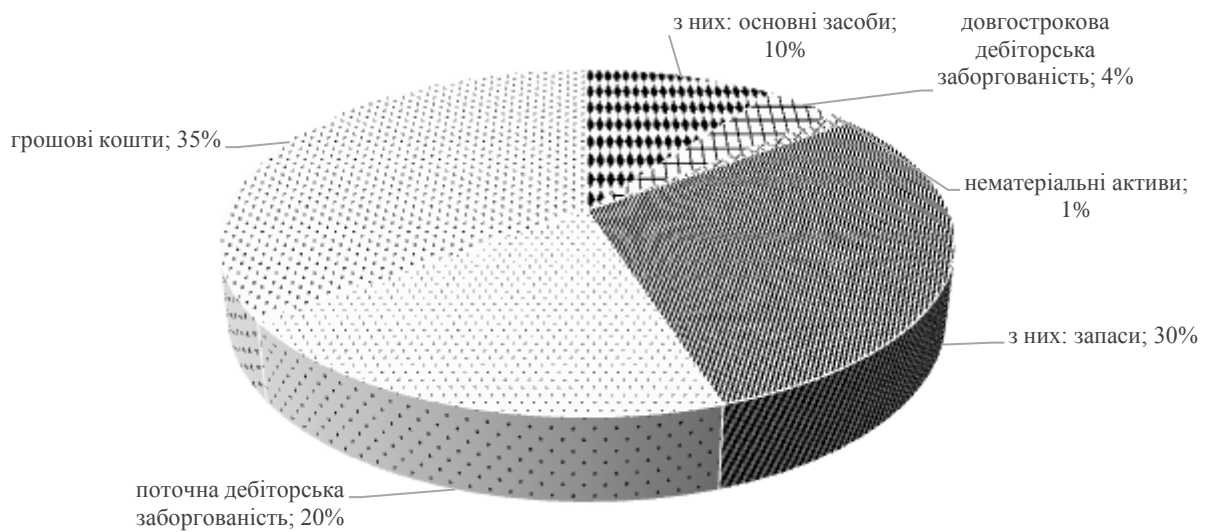

Рис. 3.1. Питома частка заборгованості ПіЗ господарства в його загальній сукупності станом на кінець 2023 року

Аналізуючи ресурсний потенціал фірми, представлений на рисунку 3.1., підкреслимо, що обсяг саме поточної дебіторської заборгованості в розрізі оборотних активів фірми складає 20%. Слід підкреслити, що питома вага оборотних активів господарства складає 85% і лише 15% необоротних активів. Доцільно підкреслити, що найбільш суттєву кількість складають грошові кошти в обсязі 35% від загальної сукупності активів фірми, що свідчить про високий відсоток сплати за виставленими рахунками. Отже, підходячи сукупно до активів, слід відзначити, що розрахунки з ПіЗ виступають вагомою часткою операційної діяльності господарства, яка потребує подальшого глибокого аналізу, за для недопущення фактів несплати за рахунками. З приводу цього, вважаємо за доцільне проаналізувати рівень погашення дебіторської заборгованості в залежності від строків її оплати (рис. 3.2).

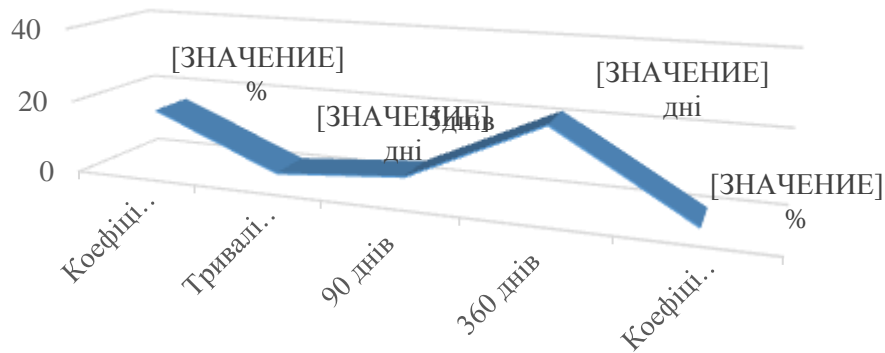

Рис. 3.2. Аналітичне відображення видів заборгованості ПіЗ господарства в розрізі її тривалості

Аналітичне відображення видів заборгованості ПіЗ підприємства свідчить про дещо нестабільне погашення її вартості. Зокрема, слід підкреслити зростання періоду погашення довгострокової заборгованості та скорочення коефіцієнта співвідношення дебіторської заборгованості з кредиторською. З приводу цього, пропонуємо оцінити фактори впливу на таку тенденції (рис. 3.3).

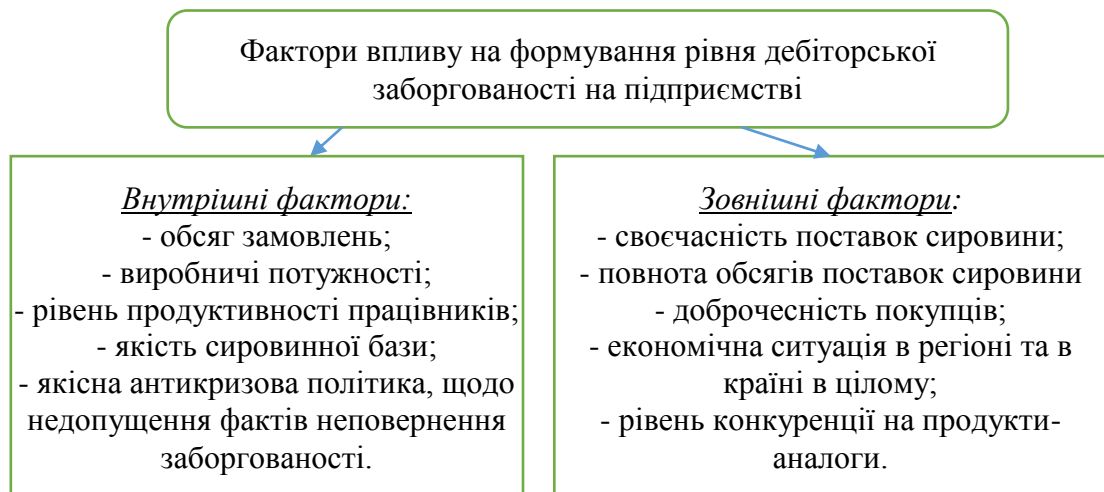

Рис. 3.3. Аналітика факторного впливу на обсяги і терміни погашення дебіторської заборгованості перед господарством

Підводячи підсумки стосовно аналітико-методичного інструментарію рівня розрахунків з ПіЗ господарства, зазначимо, що як і багатьох вітчизняних господарюючих суб'єктах, спостерігаються коливання. Зокрема,

період погашення заборгованості, через зміну рівня платоспроможності ПіЗ, а також має місце негативний вплив загалом економічна ситуація в країні.

3.2. Впровадження елементів прогностного аналізу в процес розрахунків з постачальниками та замовниками підприємства

Представлена у попередніх розділах інформація стосовно особливостей здійснення діяльності фізичною особою підприємцем Рибак Олександр Анатолійович, висвітлює, що безпосередня взаємодія з ПіЗ виступає базовим аспектом здійснення загальної господарської діяльності фірми. З огляду на це, вважаємо, що впровадження елементів прогностного аналізу у процес розрахунків з ПіЗ слугуватиме корисним важелем підвищення рівня ефективності загального господарського процесу, тому пропонуємо до впровадження у виробничий процес розраховану аналітичну модель дебіторської заборгованості фірми (табл. 3.2).

Таблиця 3.2

Розрахована аналітична модель індексу управління дебіторською заборгованістю підприємства

Показник (К)	Результат 1	Результат 2	Питома вага для кожного К по значущості
Коефіцієнт оборотності ДЗ = $P1/P2$	Чиста виручка від реалізації	Середня дебіторська заборгованість	п1
$КОДЗ = 4,05$	580	143	0,5
Оборотний період ДЗ в середньому = $P2*365/P1$	Середня дебіторська заборгованість	Чиста виручка від реалізації	п2
$ОПДЗ = 90 \text{ днів}$	143	580	0,15
Коефіцієнт простроченої ДЗ = $P1/P2$	Прострочена ДЗ	Загальна ДЗ	п3
$КПДЗ = 0,45$	85	193	0,25
Коефіцієнт концентрації ДЗ = $P1/P2$	ДЗ найбільших покупців	Загальна ДЗ	п4
$ККДЗ = 0,54$	105	193	0,1
<i>Індекс управління ДЗ</i>	$n1 * КОДЗ + n2 * ОПДЗ + n3 * КПДЗ + n4 * ККДЗ$		
	<i>$ІУДЗ = 15,69\%$ рівень ризику несплати по рахунках</i>		

Беручи до уваги математичний розрахунок щодо індексу управління дебіторською заборгованістю, а саме ризик несплати ПіЗ господарства за

виставленими до них рахунками, складає лише 15,69%. Слід підкреслити, що це доволі низька позначка, яка свідчить про мінімальний ризик несплати за рахунками. Поряд із прорахованим індексом управління ДЗ, вважаємо за доцільне розрахувати модель інкасації заборгованості ПіЗ фірми (рис. 3.4).

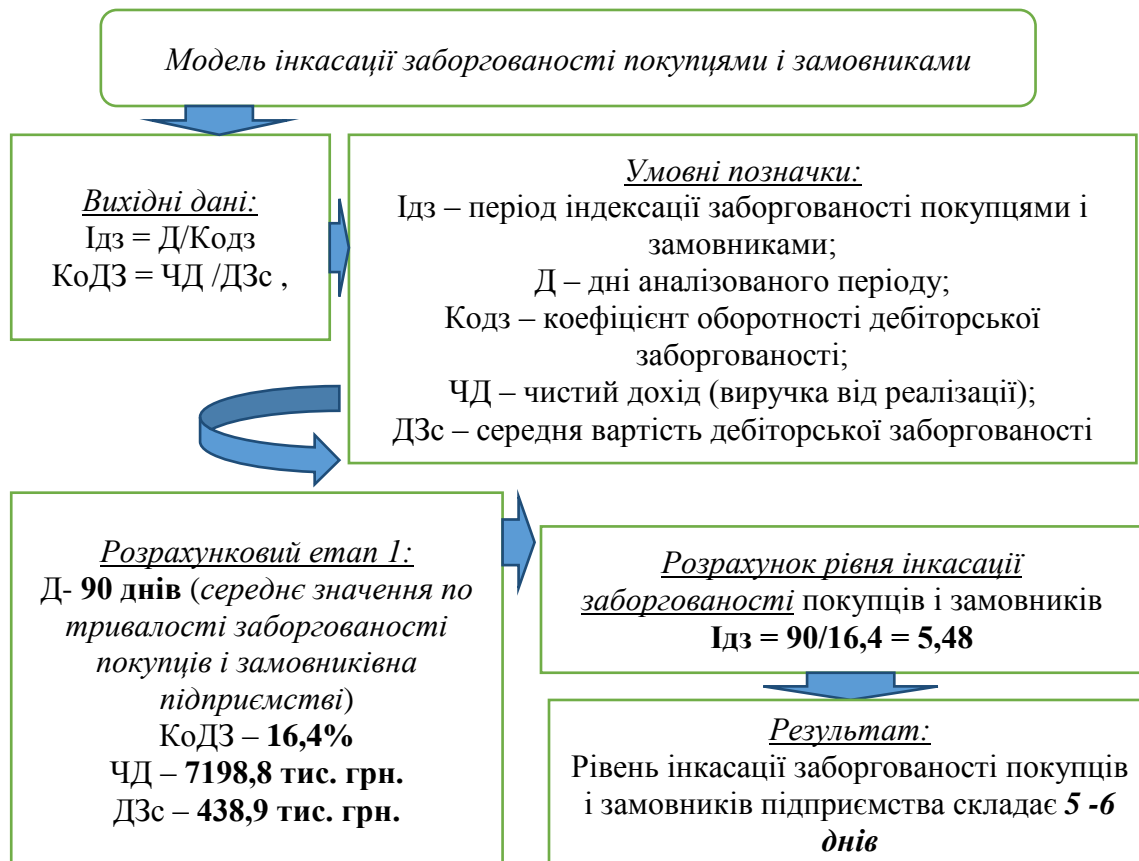

Рис. 3.4. Розрахована модель інкасації заборгованості з покупцями і замовниками фірми

Розрахована вище модель свідчить, що рівень інкасації заборгованості з ПіЗ фірми складає лише 5-6 днів. Даний результат слід оцінювати таким чином, що найбільша питома вага ДЗ, яку має підприємство надходить від найкрупніших та постійних клієнтів, які своєчасно і в повному обсязі сплачують свої рахунку, що свідчить про доволі якісні комерційні відносини.

Висновки до третього розділу:

Оцінюючи результати діяльності господарства – бази дослідження, які представлені в попередніх розділах, слід підкреслити, що саме дебіторська заборгованість в розрізі розрахунків з ПіЗ виступає базовим та ґрунтовним важелем його операційної діяльності.

Аналізуючи ресурсний потенціал фірми, представлений на рисунку 3.1., підкреслимо, що обсяг саме поточної дебіторської заборгованості в розрізі оборотних активів фірми складає 20%. Слід підкреслити, що питома вага оборотних активів господарства складає 85% і лише 15% необоротних активів. Доцільно підкреслити, що найбільш суттєву кількість складають грошові кошти в обсязі 35% від загальної сукупності активів фірми, що свідчить про високий відсоток сплати за виставленими рахунками. Отже, підходячи сукупно до активів, слід відзначити, що розрахунки з ПіЗ виступають вагомою часткою операційної діяльності господарства, яка потребує подальшого глибокого аналізу, за для недопущення фактів несплати за рахунками.

Підводячи підсумки стосовно аналітико-методичного інструментарію рівня розрахунків з ПіЗ господарства, зазначимо, що як і багатьох вітчизняних господарюючих суб'єктах, спостерігаються коливання. Зокрема, період погашення заборгованості, через зміну рівня платоспроможності ПіЗ, а також має місце негативний вплив загалом економічна ситуація в країні.

Представлена у попередніх розділах інформація стосовно особливостей здійснення діяльності фізичною особою підприємцем Рибак Олександр Анатолійович, висвітлює, що безпосередня взаємодія з ПіЗ виступає базовим аспектом здійснення загальної господарської діяльності фірми. Беручи до уваги математичний розрахунок щодо індексу управління дебіторською заборгованістю, а саме ризик несплати ПіЗ господарства за виставленими до них рахунками, складає лише 15,69%. Слід підкреслити, що це доволі низька позначка, яка свідчить про мінімальний ризик несплати за рахунками. Поряд з цим була розрахована модель інкасації заборгованості ПіЗ свідчить, що рівень інкасації заборгованості з ПіЗ фірми складає лише 5-6 днів.

ВИСНОВКИ

Оцінюючи сутність та економічний зміст розрахунків з покупцями і замовниками підприємства (далі *ПіЗ*) слід підкреслити, що це по суті дебіторська заборгованість господарюючого суб'єкта, а точніше вагомий її елемент. Зважаючи на специфіку здійснення фінансово-господарської діяльності окремо взятого господарюючого суб'єкта, слід підкреслити, що такий об'єкт може стикатись із такими явищами, як монетарна заборгованість *ПіЗ* та немонетарна, тобто товарна заборгованість *ПіЗ* за товари чи можливо послуги.

1. Оцінюючи теоретичні підходи, а також засади до оцінки обліку розрахунків з *ПіЗ*, слід відзначити, що ця ділянка обліку вважається однією із найголовніших аспектів здійснення фінансово-господарської діяльності. Оскільки від правильності, точності, а також своєчасності відображення в бухгалтерському обліку господарюючого суб'єкта операцій по зарахуванню коштів від контрагентів, залежить правильність підсумку від операційної діяльності господарства в цілому. Теоретичні засади обліку розрахунків з *ПіЗ* виступає доволі дискусійним питанням у багатьох вчених, науковців та практиків.

2. З огляду на представлений вище матеріал, слід зазначити, що теоретичні підходи до оцінки рівня якості обліку розрахунків з *ПіЗ* – це широке поняття, яке в першу чергу, спирається на вимоги чинних нормативних актів, зокрема рахунки, на яких мають відображатись дані розрахунки, документальний масив, способи відображення, а також способи списання заборгованості, яка виникла у контрагентів господарства перед ним.

3. Оцінюючи теоретико-аналітичні аспекти, щодо процесу розрахунків з *ПіЗ*, слід відзначити, що він має доволі ґрунтовний вплив на загальну ефективність ведення обліку дебіторської заборгованості окремо взятого господарюючого суб'єкта. Роль аналізу розрахункових операцій дуже важко

переоцінити, адже слід відмітити, що від глибини та ретельності його здійснення залежить рівень якості прийнятих управлінських рішень в подальшому.

4. Слід відмітити, що саме вчасний, якісний та усесторонній аналіз дозволить своєчасно виявити недоброчесних покупців, які не сплачують за своїми рахунками або роблять це несвоєчасно чи не в повному обсязі. В той же час, аналіз управління даними розрахунками дозволяє сформувати базу ПіЗ таким чином, щоб потім розуміти, яку кількість сировини та потужностей необхідно закупити і налагодити, щоб забезпечити виробництво такого обсягу готової продукції чи надання послуг, який би був оптимальним для існуючої бази ПіЗ.

5. Фундаментальний аналіз за обраною темою кваліфікаційної роботи здійснений на базі приватного підприємства ФОП Рибак Олександр Анатолійович. Дане господарство зареєстроване і функціонує в Україні Кіровоградської області, місто Олександрія, проспект Соборний, буд. 101, офіс 107. Слід відмітити, що специфіка діяльності обраного господарства добре підходить під обрану тему, оскільки безпосередня діяльність фірми пов'язана з реалізацією продукції та наданням послуг. Згідно реєстрації коду КВЕД підприємство займається.

6. Результати діяльності в розрізі зміни вартості активів та капіталу фірми свідчать, що станом на 2023 рік в порівнянні із 2019 роком, господарство має невеликий але приріст за такими важливими, як капітал на 13,6%, запаси на 25,6%, а також по основних засобах на 1,3%. Така зміна свідчить про стабільну роботу компанії, навіть, не зважаючи на такий складний час. Поряд з цим має місце несуттєве збільшення по зобов'язаннях фірми, але також в межах, які не несуть суттєвої шкоди для господарства. Єдиним негативним аспектом в даному аналізі є ріст рівня поточної дебіторської заборгованості майже на 60%. Даний факт свідчить про несвоєчасність сплати заборгованості ПіЗ чи не повне погашення заборгованості.

7. Представлений в роботі аналіз відображає доволі високий рівень прибутковості досліджуваної фірми. Так у 2023 році рівень виручки від реалізації продукції та надання послуг становить 869,3 тис. грн, а рівень чистого прибутку складає 298,4 тис. грн. Отже бачимо, що за результатами діяльності за останні 5 років, фірма стабільно мала прибутки, що свідчить, про задовільний рівень автономії та ліквідності організації. Також слід підкреслити здоровий рівень питомої ваги собівартості готової продукції та наданих послуг в загальній сукупності виручки від реалізації.

8. Господарство має доволі розгалужений масив працівників і відділів. Зокрема досить налагоджена система гуртових закупок та гуртових продажів, за цю ділянку несе відповідальність менеджер за гуртовими закупками, якому підпорядковуються продавці магазину та інтернет магазину. Поряд з цим на підприємстві працює менеджер по збуту, як гуртової, так і роздрібною продукції, якому також підпорядковуються продавці магазинів. Також слід відмітити, що господарство активно займається реалізацією послуг, тому на підприємстві організований сервісний відділ, що включає працівників, які безпосередньо займаються ремонтом комп'ютерної техніки, офісного приладдя, а також установкою та обслуговуванням програмного забезпечення.

9. Основним кореспондуючим рахунком при розрахунках з ПіЗ виступає рахунок 36 «розрахунки з покупцями і замовниками». Даний рахунок активний, балансовий. За дебетом рахунку відбувається безпосереднє відвантаження готової продукції чи надання конкретного виду послуг. За кредитом рахунку відображається оплата суми заборгованості ПіЗ підприємства. Підкреслимо, що у досліджуваному господарстві вагома частина реалізованих послуг присвячена саме наданню сервісної допомоги при обслуговуванні програмного забезпечення чи безпосередньої комп'ютерної техніки, яку реалізує фірма і не тільки.

10. Оскільки досліджуване підприємство спеціалізується реалізації товарів і послуг сучасного інформаційного характеру. Тому для оптимізації

процесу обліку розрахунків з ПіЗ підприємства пропонуємо до впровадження електронний додаток дашборт, який за допомогою спеціальних блоків розподілить види дебіторської заборгованості, відсортує ПіЗ господарства, терміни виникнення заборгованості, обсяги погашення та ін. Слід також звернути увагу, що елементи аналогії електронного додатку дашборт вміщує у собі продукт Microsoft у вигляді програми, Excel. Тому для початку пропонуємо господарству спроектований дашборт за допомогою додатку Excel, який слугуватиме інструментом візуалізації поставок продукції та надання послуг, а також обсягів і термінів погашення заборгованості.

11. Як і будь яке вітчизняне підприємство в нашій країні сьогодні може зіткнутись із кризовими станами, що негативним чином може впливати на кінцеві результати діяльності. Тому пропонуємо для досліджуваного господарюючого суб'єкта розроблений оптимізаційний інструментарій рівня дебіторської заборгованості господарства. Представлений в роботі покроковий механізм детально висвітлює інструктивні елементи, які відображають, що саме має виконати керівний склад господарства за для виводу підприємства з кризових станів, а також елементи профілактичного забезпечення, щоб не опинитись у кризі в майбутньому.

12. Сформована деталізація аналітичного обліку рахунку 361 «Розрахунки з вітчизняними покупцями і замовниками», дозволить досліджуваній фірмі здійснювати свою операційну діяльність більш ефективно, своєчасно і детально відображати процеси реалізації товарів чи конкретного виду послуг. Також слід підкреслити, що детальна аналітика, яка висвітлюватиметься в дашборті фірми дозволить виявити факти затримки платежів по рахунках та своєчасно вжити необхідних санаційних заходів, що підвищать ефективність ведення фінансово-господарської діяльності та максимізувати рівень кінцевого прибутку без непередбачуваних випадків несплати за виставленими рахунками.

13. Оцінюючи результати діяльності господарства – бази дослідження, які представлені в попередніх розділах, слід підкреслити, що саме

дебіторська заборгованість в розрізі розрахунків з ПіЗ виступає базовим та ґрунтовним важелем його операційної діяльності.

14. Аналізуючи ресурсний потенціал фірми, представлений на рисунку 3.1., підкреслимо, що обсяг саме поточної дебіторської заборгованості в розрізі оборотних активів фірми складає 20%. Слід підкреслити, що питома вага оборотних активів господарства складає 85% і лише 15% необоротних активів. Доцільно підкреслити, що найбільш суттєву кількість складають грошові кошти в обсязі 35% від загальної сукупності активів фірми, що свідчить про високий відсоток сплати за виставленими рахунками. Отже, підходячи сукупно до активів, слід відзначити, що розрахунки з ПіЗ виступають вагомою часткою операційної діяльності господарства, яка потребує подальшого глибокого аналізу, за для недопущення фактів несплати за рахунками.

15. Підводячи підсумки стосовно аналітико-методичного інструментарію рівня розрахунків з ПіЗ господарства, зазначимо, що як і багатьох вітчизняних господарюючих суб'єктах, спостерігаються коливання. Зокрема, період погашення заборгованості, через зміну рівня платоспроможності ПіЗ, а також має місце негативний вплив загалом економічна ситуація в країні.

16. Представлена у попередніх розділах інформація стосовно особливостей здійснення діяльності фізичною особою підприємцем Рибак Олександр Анатолійович, висвітлює, що безпосередня взаємодія з ПіЗ виступає базовим аспектом здійснення загальної господарської діяльності фірми. Беручи до уваги математичний розрахунок щодо індексу управління дебіторською заборгованістю, а саме ризик несплати ПіЗ господарства за виставленими до них рахунками, складає лише 15,69%. Слід підкреслити, що це доволі низька позначка, яка свідчить про мінімальний ризик несплати за рахунками. Поряд з цим була розрахована модель інкасації заборгованості ПіЗ свідчить, що рівень інкасації заборгованості з ПіЗ фірми складає лише 5-6 днів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. BERZHANIR, I. A. Особливості організації та напрями удосконалення обліку дебіторської заборгованості. The actual problems of regional economy development, 2022, 2.18: 15-23.
2. Bondarieva, Tetiana; Nemkovych, Oksana. Безнадійна дебіторська заборгованість у зовнішньоекономічній діяльності: умови визнання та облік списання. Bulletin National University of Water and Environmental Engineering, 2024, 1.105: 18-27.
3. Бардадим, Марія; Свічкарь, Наталія. Облік та управління дебіторською заборгованістю для зміцнення фінансової безпеки підприємства. Економіка та суспільство, 2023, 50.
4. Булат, Г.В. Гуменюк, А.Ф. Аналіз дебіторської заборгованості та напрями удосконалення управління нею. 2020.
5. Буряк, К. Ю.; Мокроусова, О. О.; Ураков, Д. В. Удосконалення обліку розрахунків з контрагентами. Браславські читання. Економіка ХХІ століття: національний та глобальний виміри: Збірник матеріалів ХІІ Міжвузівської наукової-практичної студентської конференції, 27 жовтня 2021 року. Одеса, ОДАУ. 2021. 150 с. У збірнику представлені наукові роботи студентів-учасників ХІІ Міжвузівської науково-практичної конференції «Економіка ХХІ століття», 19.
6. Бутинець, Ф. Ф. Основні напрями контролю розрахунків з покупцями та замовниками. Вісник студентського наукового товариства «ВАТРА» Вінницького торговельно-економічного інституту ДТЕУ. Вінниця: Редакційно-видавничий, 283.
7. Бутрій, Д. І. Облік і аудит розрахунків з покупцями (замовниками) на підприємствах (на матеріалах ТОВ «ГКС УА»). 2024.
8. Візіренко, С. В.; Іваніцький, К. В. Організація обліку розрахунків з контрагентами. Інвестиції: практика та досвід, 2020, 23: 58-63.

9. Глушко, А.Д. Управління дебіторською заборгованістю в системі забезпечення ефективної діяльності підприємства. 2018.
10. Глушко, А.Д.; Пиріг, Я.М. Оптимізація заборгованості підприємства критичної інфраструктури в аспекті зміцнення фінансово-економічної безпеки. 2023.
11. Гнатюк Алла; Макух Тамара. Особливості управління дебіторською та кредиторською заборгованістю підприємств в умовах воєнного стану. Наукові перспективи (Naukovі perspektivі), 2024, 2 (44).
12. Гулювата, Анжеліка Сергіївна. Організаційно-методичне забезпечення обліку дебіторської заборгованості підприємства. 2020.
13. Дубина, Дарина Григорівна. Облік і аналіз розрахунків з покупцями та замовниками на авіаційному підприємстві. 2021.
14. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні». <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2435-20#n78>
15. Зарудна, Наталія. Мета і завдання внутрішнього контролю дебіторської заборгованості. Здоров'я і суспільство в умовах війни, 2022, 260.
16. Козицин А.М. Оптимізація рівня організації обліку дебіторської заборгованості на підприємстві. Матеріали VII Всеукраїнської інтернет-конференції «Облік, аудит, оподаткування та звітність у системі забезпечення економічної стійкості підприємств». 9-10 травня 2024 р. – Дніпро. С. 28-30.
17. Котович, Ольга Володимирівна. Методика та організація обліку, контролю і аудиту розрахунків із покупцями та замовниками. Кваліфікаційна робота, 2023.
18. Ліхоносова Ганна; Ставцева Єлизавета. Напрями поліпшення оцінювання використання кредиторської та дебіторської заборгованості. Herald of Khmelnytskyi National University. Economic sciences, 2024, 330.3: 305-310.
19. Лоханова, Н.О.; Сиротенко, Н.А. Дискусійні обліково-аудиторські аспекти дебіторської заборгованості підприємств України в

умовах особливого правового режиму. Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління, 2024, 13.

20. Макарова, Аліна Олександрівна. Облік і аналіз поточної дебіторської заборгованості підприємства. 2023.

21. Меліхова, Т. О.; Шарко, Д. М. Удосконалення обліку і аудиту розрахунків з покупцями на підприємстві. Інвестиції: практика та досвід, 2020, 21-22: 30-36.

22. Михальчук, Богдана Богданівна. Облік і аналіз дебіторської заборгованості підприємства: управлінські аспекти.

23. Міньковська, Альона Вікторівна; Чернецька, Ольга Віталіївна; Гавриш, В. О. Розрахунки з покупцями і замовниками як об'єкт обліку і оподаткування. Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління, 2023, 10.

24. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 № 73.

25. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 08.10.99 № 237.

26. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 31.01.2000 № 20.

27. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 29.11.99 № 290

28. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 31.12.99 № 318

29. Непомняща, І. П. Організація обліку розрахунків з дебіторами в агроформуваннях. Браславські читання. Економіка XXI століття:

національний та глобальний виміри: Збірник матеріалів XII Міжвузівської наукової-практичної студентської конференції, 27 жовтня 2021 року. Одеса, ОДАУ. 2021. 150 с. У збірнику представлені наукові роботи студентів-учасників XII Міжвузівської науково-практичної конференції «Економіка XXI століття», 52.

30. Одношевна О.О. Козицин А.М. Оптимізація обліково-аналітичного забезпечення та контроль розрахунків з дебіторами. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: «Економіка і менеджмент». Випуск № 60, 2024р.

31. Одношевна О.О., Козицин А.М. Аналітичні підходи до оптимізації рівня дебіторської заборгованості. Матеріали II Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Обліково-фінансове, інформаційне та мовно-комунікаційне забезпечення сталого розвитку аграрного сектору економіки: проблеми, пріоритети, перспективи», 30-31 жовтня 2024р. м. Дніпро. С. 28-30.

32. Перест Юрій. Економічна сутність, класифікація та види оцінок дебіторської кредиторської заборгованості. 2021.

33. Пінчук Тетяна; Стефанович, Наталія; Кумейко, Анна. Економічна характеристика дефініції «дебіторська заборгованість» та методологічні підходи до її класифікації. Економіка та суспільство, 2023, 47.

34. Податковий кодекс України
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3878-20#n5>.

35. Попович, Оксана Василівна; Філімонова, Світлана Володимирівна. Особливості та напрями удосконалення аналізу розрахунків підприємства з покупцями та замовниками в умовах ТОВ «Технооптторг-трейд». 2023.

36. Райтаровський, Микола Михайлович. Облікове, інформаційне та контрольне забезпечення процесу розрахунків з покупцями. 2024.

37. Слепченко, Валентина; Скрипник, Маргарита. Методика обліку розрахунків підприємства з покупцями та замовниками. Економіка та суспільство, 2021, 29.

38. Сливка, Я. В.; Щербан, М. Д.; Кондратюк, М. Ф. Бухгалтерський облік розрахунків з покупцями та замовниками: історичний екскурс. Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління, 2023, 7.

39. Степаненко, Оксана Іванівна; Бишовець, А. О. Дебіторська заборгованість за продукцію (товари, роботи, послуги) в обліково-економічній системі підприємства. 2024.

40. Степаненко, Оксана Іванівна; Бишовець, А.О. Дебіторська заборгованість за продукцію (товари, роботи, послуги) в обліково-економічній системі підприємства. 2024.

41. Стецьків, Микола Олексійович. Особливості удосконалення обліку розрахунків з покупцями і замовниками з урахуванням сучасних умов ведення БІЗНЕСУ. In: The 4 th International scientific and practical conference “Scientific research in the modern world”(February 9-11, 2023) Perfect Publishing, Toronto, Canada. 2023. 665 p. 2023. p. 594.

42. Стрижак, Анжеліка Іванівна. Методологія та організація бухгалтерського обліку розрахунків з різними дебіторами в фермерському господарстві «Оазис-К» Самбірського району Львівської області. 2022.

43. Тимчина, Ольга Богданівна. Організаційно-методичні засади обліку та аудиту розрахунків з покупцями і замовниками у приватному акціонерному товаристві «Красненський комбінат хлібопродуктів» Буського району Львівської області. 2021.

44. Ткачук, Л. М.; Венда, Чен. Теоретико-методологічні аспекти управління дебіторською заборгованістю підприємства. Innovation and Sustainability. № 1: 84–90., 2023.

45. Трало, Ірина Миколаївна. Дисконтнування дебіторської заборгованості в обліковій політиці підприємства. Економіка, управління та адміністрування, 2020, 1 (91): 154-159.

46. Хвіст, В.В. Удосконалення організації обліку та фінансового аналізу розрахунків із покупцями та замовниками. Вісник студентського наукового товариства «ВАТРА» Вінницького торговельно-економічного інституту ДТЕУ. Вінниця: Редакційно-видавничий, 517.

47. Цебень, Р.Л. Аналіз особливостей розрахунків з іноземними контрагентами. Модернізація та наукові дослідження: парадигма інноваційного розвитку суспільства і технологій, 2020, 71.

48. Чебанова, Наталія Володимирівна; Орлова, Вікторія Миколаївна; ШАРКО, В. М. Наукові підходи до класифікації розрахунків з дебіторами. 2020.

49. Чепець, Ольга, Юрченко Сергій, Волчанська Людмила. Теоретико-методологічні основи визначення дебіторської заборгованості та її класифікація. Економіка та суспільство, 2024, 61.

50. Шигун, М.М.; Мухомор, Г.В. Дебіторська заборгованість: визнання та оцінка за національними й міжнародними стандартами. Вісник ЛТЕУ. Економічні науки, 2023, 72: 85-93.

51. Шурпенкова, Руслана; Луценко, Кіріл. Теоретичні аспекти та методичні підходи до обліку розрахунків з дебіторами. Економіка та суспільство, 2022, 43.